

Tiia Pesonen ja Maria Törrönen

Nuoret Poikien Tuvan toiminnassa Työkalu itseilmaisun tueksi

Opinnäytetyö

Sosionomi

Sosionomikoulutus, kouluhyvinvointi ja kuraattorityö

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Tiia Pesonen ja Maria Törrönen
Työn nimi	Nuoret Poikien Tuvan toiminnassa. Työkalu itseilmaisuuden tueksi.
Toimeksiantaja	Joensuun Setlementti
Vuosi	2024
Sivut	64 sivua, liitteet 9 sivua
Työn ohjaaja	Hanna-Leena Lipsanen

TIIVISTELMÄ

Halusimme tehdä opinnäytetyön liittyen poikien kokemaan yksinäisyyteen ja osallisuuden kokemuksiin. Työelämäkumppaniksemme saimme Joensuun Setlementin ja heidän Tupatoimintansa, joka on suunnattu pojille ja pojaksi itsensä identifioiville. Tupatoiminta on yksinäisyyttä kohtaaville nuorille tarkoitettua matalan kynnyksen toimintaa. Tuvalta kerrottiin, että tuvan työntekijöillä oli vaikeuksia kerätä asiakkaiden mielipiteitä sekä kehitystoiveita koskien tuvan toimintaa. Keskeisenä tavoitteenamme oli kehittää työkalu, jonka avulla voidaan kerätä asiakkaiden mielipiteitä ja tukea nuorten osallisuutta.

Kehitimme tuvalle työkalun konkreettiseen muotoon, mutta sen testaaminen jäi aikataulusyistä työelämäkumppanin vastuulle. Saimme itse kokeilla työkalua yhdessä haastattelussa, ja samalla keräsimme työkalusta mielipiteitä ja kehitysideoita tuvan asiakkailta. Haastatteluun osallistujien määrä jäi vajaaksi, mutta asiakkaiden mielipiteet osoittautuivat kehitystyön kannalta tärkeiksi.

Opinnäytetyötä lähdettiin toteuttamaan toiminnallisena opinnäytetyönä. Opinnäytetyöprosessin edetessä meistä johtumattomista tekijöistä opinnäytteestä kehittyi toiminnallinen kehittämistyö. Muutos johtui kohtaamistamme haasteista käytännön toteutuksessa. Työelämäkumppanimme toivoi, että kykenisimme hyödyntämään jo tekemäämme työtä. Sovimme kirjoittavamme opinnäytteen haastatteluiden tulosten sijasta työkalun kehittämisestä. Kehittämismenetelmäksi valitsimme PDCA-mallin. Toiminnallinen osuus työssämme koostuu toimintaillasta ja haastattelun konkreettisesta toteutuksesta kehittämistyön raamien mukaan.

Keskustelimme työelämäkumppanimme kanssa asiakkaiden suhtautumisesta työkaluun ja saimme työntekijältä arvokkaita näkökulmia siihen, kuinka työkalu saataisiin tulevaisuudessa käyttöön; työkalu oli asiakkaille menetelmänä vieras, joten siihen ja sen käyttöön tulisi tutustua ensin. Olimme kärsivällisiä opinnäytetyön suuntaa määrittelevien haasteiden ilmetessä. Vaikka tulokset eivät olleet suunnitelmamme mukaisia, saimme arvokkaita oppeja työelämästä ja sen haasteista; toimintaa kehitetään vastaamaan muuttuvia tilanteita asiakastyössä.

Asiasanat: Osallisuus, yksinäisyys, työkalun kehittäminen, kehittämistyö, yhteistyö, PDCA-malli, työelämän haasteet, asiakastyöskentely

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Tiia Pesonen and Maria Törrönen
Thesis title	Youth of the boy's house activity. A tool for self-expression
Commissioned by	Settlement association of Joensuu
Time	2024
Pages	64 pages, 9 pages of appendixes
Supervisor	Hanna-Leena Lipsanen

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to make it easier for your work life companion to collect opinions from their customers. The boys' house activity of the settlement association of Joensuu is a low threshold operation for young boys who are facing loneliness. In our conversations they informed us that they had some difficulty getting opinions and development ideas from their customers regarding to boys' house activities. The main objective of the thesis was to create a tool for collecting customers' opinions and to support adolescent inclusion.

A physical tool was developed but its further practical testing was left for the work life companion because of schedule reasons. Functionality of the tool was tested in one of the interviews and it succeeded. We were able to collect ideas from customers for further development. The number of attendants of the interview was unfortunately left short-handed, but customers' opinions turned out to be important for developmental work.

The thesis started as a functional thesis but when it proceeded it turned more into a functional development project. A change was done due to challenges in practical execution. The thesis was written about the tool and not about the interview in agreement with the commissioner. The working method became more functional rather than the development project. The chosen method was PDCA-model. Functionality came true in the form of an activity night and interviews.

We spoke with the youth worker why the clients reacted the way they did and it lead to the conclusion that the tool was still too new for the customers. This led to some important visions from the worker from how they can use the tool in the future. Perseverance was important along with the steps and challenges that dictated the thesis. Nevertheless, the outcome was not what was planned but valuable lessons were learned from work life and its challenges. In conclusion, operations are created to answer changing situations in customer work.

Keywords: social inclusion, loneliness, making a tool, development project, collaboration, PDCA-model, work life challenges, customer work

Sisälllys

1	JOHDANTO	1
2	TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS.....	3
2.1	Setlementtiliitto	3
2.2	Joensuun Setlementti	5
2.3	Setlementtiliike ja setlementtityö.....	5
3	TIETOPERUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET	6
3.1	PDCA- Malli	6
3.2	Yksinäisyys ja syrjäytyminen	7
3.3	Sukupuolisensitiivisyys	9
3.4	Osallisuus	11
3.5	Neuropsykiatristen oireyhtymien kirjo	11
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TAUSTA.....	13
4.1	Opinnäytetyön tausta.....	13
4.2	Työkalun tausta	15
4.2.1	Kuvakommunikaatiosta ja sen hyödyistä	17
4.2.2	KESY-malli työkalun kehittämisen taustalla	17
4.3	Työkalun kehittäminen.....	18
4.4	Tutkimuseettiset kysymykset ja niiden huomioon ottaminen	20
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	21
5.1	Työkalun konkreettinen toteutus	22
5.2	Työkalun käyttö.....	25
5.3	Toimintailta	26
5.4	Haastattelupäivä.....	28
6	SAATUJEN TULOSTEN TARKASTELU, RAPORTOINTI JA ANALYSOINTI	32
7	LUVAT JA KUSTANNUKSET	34
8	POHDINTA	36

8.1	PDCA- malli opinnäytetyössämme	36
8.2	Luotettavuus ja eettisyys	38
8.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	38
	LÄHTEET	43
	KUVALUETTELO	48
	LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aihe tuli halusta tehdä työ, joka liittyy nuorten poikien kokemaan yksinäisyyteen ja heidän osallisuutensa vahvistamiseen. Työelämäkumppaniksemme valikoitui Joensuun Setlementti ry. Työmme rajattiin tarkemmin Setlementillä toimivaan Poikien Tupatoimintaan. Joensuun Setlementti oli meille sopiva valinta työelämäkumppaniksi, koska Poikien Tuvalla käy pääsääntöisesti opinnäytetyöhömme kohderyhmäksi sopivia henkilöitä.

Opinnäytetyön toteutusta alettiin suunnittelemaan työelämäpohjaisesti. Opinnäytetyössämme hyödynsaaja oli työn tilaaja eli Joensuun Setlementti. Työmme tarkoitus oli luoda työkalu, jonka avulla tuvan asiakkaiden on helppompaa sanoittaa kokemuksiaan ja päästä vaikuttamaan toiminnan kehittämiseen. Työkalun tavoitteena oli auttaa Joensuun Setlementin nuorisotyöntekijöitä keräämään asiakkaiden mielipiteitä. Lähdimme liikkeelle heidän toiveistaan opinnäytetyön toteutusta kohtaan.

Kohderyhmäksemme valikoituivat Poikien Tupatoiminnan asiakkaat, koska meitä kiinnosti tietää lisää poikien kokemasta yksinäisyydestä sekä siitä, millaisia keinoja yksinäisyyden ennaltaehkäisyyn on. Poikien Tupatoiminta vastasi kiinnostuksen kohteitamme. Poikien Tuvan nuorisotyöntekijöitä oli helppo lähestyä sähköpostitse, mikä vahvisti päätöstämme työelämäkumppanin valinnassa. Otimme yhteyden toimeksiantajaan ensin sähköpostilla 17.1.2023. Saimme nopeasti vastauksen. Aihe-ehdotuksemme oli Setlementille sopiva, koska Poikien Tupatoimintaan kohdistuva opinnäytetyö oli heille ajankohtainen. Työelämäkumppanimme oli määrä hakea jatkorahoitusta syyskuussa, ja työtämme oli tarkoitus hyödyntää sen tekemisessä. Sovimme yhdessä etäpalaverin, jossa aloimme pohtia tarkemmin opinnäytetyön suuntaa.

Sopiessamme alustavasti opinnäytteestä sovimme kohderyhmän olevan Poikien Tuvan asiakkaina käyvät nuoret. Opinnäytetyömme toteutuksen aikana paikalla olleiden asiakkaiden ikäjakauma oli 15–18 vuotta. Opinnäytetyömme avulla oli tarkoitus tuottaa asiakkaille mahdollisuus mielipiteiden jakamiseen ja kuulluksi tulemiseen.

Menetelmäksemme valikoitui haastattelu, koska sen avulla pystyisi tuomaan esiin tuvan kävijöiden kokemuksia toiminnasta. Haastattelun tueksi kehitimme Tupamalli- nimellä kulkevan haastattelutyökalun. Nuorille tarjottiin mahdollisuutta päästä vaikuttamaan tuvan toimintaan. Poikien Tuvalla käy vaihteleva määrä nuoria, joten emme pystyneet arvioimaan tarkasti kävijöiden määrää. Vakinaisia kävijöitä oli kolme. Opinnäytetyöhön osallistuminen perustui nuorten vapaaehtoisuuteen.

Opinnäytetyötä toteuttamaan lähtiessämme kävimme läpi asiakaslähtöisen haastattelumallin riskejä työelämäkumppanimme kanssa. Merkittävin riski oli, ettemme saisi haastateltua ketään tai saisi haastatteluun osallistumaan tarpeeksi monta vapaaehtoista. Työelämäkumppanimme kertoi Google Meet -ta- paamisissamme, että tuvalla on kolme ”vakiokävijää” eikä ollut tietoa siitä, kuinka monta kävijää tuvalle olisi haastatteluiden aikaan tulossa. Keskustelimme myös siitä, että haastateltavilla saattaa olla haasteita osallistua omaehtoisuuden tai itseilmaisun vaikeuden takia. Puhuimme asiasta myös muutama päivä ennen haastatteluiden toteutumista, jolloin työelämäkumppanimme nosti esiin riskit haastateltavien osallistumisesta (lupa-asiat, osa ei ottanut informaatiolomakkeita mukaansa jne.). Tiedostimme riskit alusta alkaen ja teimme tietoisien valinnan lähteä yrittämään. Saisimme arvokkaan oppimiskokemuksen, ja työelämäkumppanimme saisi mahdollisesti kerättyä tietoa toiminnastaan osallistujien näkökulmasta. Toteuttamamme haastattelutyökalu nousi keskiöön haasteiden myötä.

Opinnäytetyö piti alun perin toteuttaa toiminnallisena opinnäytetyönä, mutta prosessin myötä työ muuttui toiminnalliseksi kehittämistyöksi. Opinnäytetyöstämme voidaan puhua toiminnallisena kehittämistyönä, koska kehittämistyön taustalla on myös toiminnallisen opinnäytetyön piirteitä. Opinnäytetyössämme toiminnallisuus näkyy haastattelupäivässä ja toimintaillassa sekä niiden suunnittelussa. Kehitystyön näkökulma tulee työkalun kehitysvaiheista. PDCA-mallia lähdetään käsittelemään heti suunnitteluvaiheessa. PDCA-mallin etenemistä voi seurata kappaleiden edetessä. Otsikoista voi nähdä mikä aihe meillä on kyseisessä kappaleessa käsittelyssä. Kappaleissa kerrotaan tarkemmin, mikä vaihe opinnäytetyössämme kuvastaa mitäkin kehitysteorian vaihetta.

2 TOIMEKSIANTAJAN KUVAUS

Tässä kappaleessa kuvaamme toimeksiantajaamme ja toimeksiantajamme tekemää työtä. Olimme kuulleet Poikien Tuvan toiminnasta, mutta emme tiedeneet siitä juuri mitään. Joensuun Setlementin sivuilla Tupatoiminnasta kerrotaan, että Tupatoiminta on osa Joensuun Setlementin sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä. Jokaista nuorta halutaan tukea löytämään hänen oma potentiaalinsa omana itsenään ja vahvistaa nuoren itsetuntoa, minäkuvaa sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Setlementin edustajat haluavat mahdollistaa yhteisöön kuulumisen kokemuksia sekä vähentää eriarvoisuutta ja yksinäisyyttä. (Joensuun Setlementin Tupatoiminta 2023.)

Totesimme, että heidän työnsä liittyy poikien yksinäisyyden torjumiseen ja osallisuuden tukemiseen. Tämän aiheen tarkempi tutkiminen kiinnosti meitä, ja päätimme olla heihin yhteydessä. Tuvalta vastattiin myöntävästi yhteydenottoomme. Opinnäytetyömme kirjoitettiin työelämälähtöisesti, joten työelämäkumppanimme tekemä työ nousee keskiöön opinnäytetyössämme. Opinnäytetyössämme kehitetty työkalu kehitettiin tukemaan Joensuun Setlementin Poikien Tuvan toimintaa. Täten on oleellista tietää työelämäkumppanimme toiminnasta, jotta voimme perustella, miksi päädyimme tekemään tiettyjä ratkaisuja opinnäytetyöprosessimme aikana.

2.1 Setlementtiliitto

Joensuun Setlementti on Suomen setlementtiliiton jäsen. Suomen setlementtiliitto on setlementtiliiton keskusjärjestö ja kansalaisjärjestö, jonka toiminta ulottuu sivistystyöstä sosiaalisiin palveluihin (Setlementtiliitto s.a.). Setlementtiliiton tehtävänä on edistää setlementtiarvojen mukaista toimintaa, tukea Setlementtiliiton jäseniä sekä koordinoita valtakunnallisia hankkeita. Suomalaisen Setlementtiliiton jäseniä on 35. Setlementti on Suomen Setlementtiliiton arvoihin sitoutunut paikallisyhdistys, joka edistää toimintaansa paikallisten tarpeiden mukaan. (Setlementtiliitto s.a.)

Setlementtiliitto on ollut mukana kehittämistoiminnassa. Setlementtiliiton kehittämistoiminnan keskeisiä toimintaperiaatteita ovat elinikäinen oppiminen ja ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt sekä niiden asettamat kehityskohteet. Viimeisin suuri kehitysohjelma oli Setlementtiliiton Arvokas, jonka loppuraportti julkaistiin joulukuussa 2021. (Setlementtiliitto s.a.) Arvokas-ohjelma rakensi yhdenvertaisempaa Suomea. Sen lähtökohtana oli tarjota jokaiselle mahdollisuus kokea olevansa merkityksellinen osa yhteisöjä ja yhteiskuntaa lähtökohdista sekä elämäntilanteesta riippumatta. (Arvokas s.a.)

Joensuun Setlementti on osa Suomen Setlementtiliittoa, joka puolestaan on osa kansainvälistä Setlementtiliittoa IFS: sää. IFS eli The International Federation of Settlements and Neighborhood Centers on maailmanlaajuinen liike, joka sisältää monitoimisia yhteisön toimintaan perustuvia organisaatioita. Järjestön perusidea on voimaannuttaa sosiaalialalla työskenteleviä ihmisiä innoittamalla, yhdistämällä ja tukemalla maailmanlaajuisia yhteisöjä. IFS toimii Euroopan lisäksi Amerikassa, Aasiassa, Tyynenmeren alueella ja Afrikassa. (IFS s.a.)

IFS toimii aktiivisesti Euroopan köyhyydenvastaisessa EAPN-verkostossa (Setlementtiliitto s.a). EAPN eli The European Anti-Poverty Network on Euroopan suurin verkosto järjestöjä, jotka taistelevat aktiivisesti köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä vastaan. EAPN koostuu 13 eurooppalaisesta ja 31 kansainvälisestä organisaatiosta. Suomessa EAPN:n jäseniä ovat muun muassa Punainen Risti, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, TALENTIA ja Pelastakaa Lapset ry. (EAPN s.a.)

Setlementtiliitto toimii eurooppalaisen nuorisotyön kattojärjestössä ECYC:ssä. (Setlementtiliitto s.a). ECYC eli The European Confederation of Youth Clubs edustaa eurooppalaista nuorisotoimintaa, joka edistää avointa nuorisotyötä sekä non-formaalia oppimista. (ECYC s.a). Non-formaalisella oppimisella tarkoitetaan nuorille suunnattua toimintaa sekä koulutuksia, joiden avulla kehitetään nuorten taitoja ja valmiuksia perustuen vapaaehtoisuuteen. (Humak 2019). ECYC:n perimmäinen tarkoitus on tukea nuorisoklubeja sekä muuta

vapaaehtoista nuorisotoimintaa avoimen nuorisotyön ja non-formaalisen oppimisen kautta. ECYC yrittää aktivoida nuoria toimimaan yhteisöjensä jäseninä ja saada nuoret vaikuttamaan aktiivisesti yhteisöissään. (ECYC s.a.)

2.2 Joensuun Setlementti

Joensuun Setlementti on perustettu 2002, mutta se on aloittanut toimintansa vuonna 2009 (Setlementtiliitto s.a). Joensuun Setlementin toiminta-ajatuksena on lisätä ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä tukea osallisuutta sukupuolensensitiivisen työtteen kautta. Joensuun Setlementti tekee Joensuun alueella sosiaalista nuorisotyötä, jota ovat esimerkiksi Poikien Tupa, Tyttöjen Tupa, lasten ja nuorten pienryhmätoiminta sekä isosisarustoiminta (Joensuun Setlementti s.a.) Poikien Tupatoiminta on matalan kynnyksen kohtaamistoimintaa 12–22-vuotiaille pojille tai sukupuoltaan pohtiville (Poikien Tupa esite s.a). Tuvan ohjaajat järjestävät yhteistä toimintaa kävijöille. Toimintaa pyritään suunnittelemaan kävijöiden toiveiden mukaan, ja toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista. (Joensuun Setlementti s.a.)

Joensuun Setlementin työtä ohjaavat yleiset setlementtiarvot. Joensuun Setlementin sivuilla setlementtiarvoiksi mainitaan yhteisöllisyys, arjessa näkyvä lähimmäisen rakkaus, yhteistyö ihmisten välillä, yksilön oikeuksien kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, ystävyys ja yhteyden mahdollisuuteen uskomisen, tasa-arvo, luottamus yhteisön ja ihmisen kykyyn ratkaista ongelmia, paikallisuus sekä sitoutuminen parantamaan heikoimmassa asemassa olevan tilannetta. (Joensuun Setlementti s.a.)

2.3 Setlementtiliike ja setlementtityö

Setlementtiliike on sitoutumaton kansalaisliike ja monialaisjärjestö, ja se edistää ihmisten vuorovaikutusta, merkityksellisyyden tuntemuksia ja oppimista yhteiskunnassa. Setlementtiliikkeen tavoitteena on rakentaa syrjimätöntä, yhdenvertaista, yhteisöllistä ja ekologisesti kestävästä yhteiskuntaa. Setlementtityötä tehdään vapaan sivistystyön, kansalaistoiminnan, vaikuttamistoiminnan, kriisityön ja matalan kynnyksen toiminnan kautta. (Setlementtiliitto s.a.)

Setlementtityön perustarkoituksena on auttaa ihmisiä löytämään voimavansa sekä opettaa käyttämään niitä yhteisön jäsenenä ja tukea hyvään elämään kaikissa elämäntilanteissa (Setlementtiliitto s.a.) Setlementtityön kautta tehtävässä nuorisotyössä nuoret pitävät huolta itsestään ja muista, oppivat arvostamaan erilaisuutta ja yhdessä toimimista yhteisön jäsenenä. Keskiössä on nuoren arvostaminen omana itsenään, mikä toimii terveen itsetunnon perustana. Nuoren elämänhallinnan tukeminen ja sen edistäminen nousee esiin setlementtityön kautta tehtävässä nuorisotyössä. Nuorisotyöllä tuetaan nuorta löytämään sekä vahvistamaan omia kykyjä sekä oppimaan uutta yhdessä toisten nuorten ja aikuisten kanssa. (Setlementtiliitto s.a.)

3 TIETOPERUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

Tässä kappaleessa käsittelemme opinnäytetyössämme esiin nousseita keskeisiä käsitteitä sekä avaamme niitä tieto- ja teoriapohjaksi opinnäytetyöllemme.

3.1 PDCA-Malli

PDCA-malli on yksi keskeinen tapa ratkaista ongelmia ja kehittää prosesseja (Mikkonen 2022, 102). Malli koostuu neljästä eri vaiheesta, joita voidaan toistaa syklissä. Plan-vaiheessa oleellisinta on tunnistaa ongelma ja suunnitella vastatoimet. Do-vaiheessa nämä toimet testataan. Check-vaiheessa nimensä mukaisesti tarkastetaan tulokset ja nähdään, saatiinko aikaan parannuksia. Act-vaiheessa uudet ja paremmat käytännöt otetaan tavaksi, jos sellaisia löytyi. Tarvittaessa PDCA-sykli voidaan aloittaa alusta, jos tulos ei ole toivottu. (Mikkonen 2022, 102.)

Suunnitteluvaiheessa tärkeintä on mahdollisimman hyvä käsitys ongelmasta ja se, että ei hypätä suoraan ratkaisuihin (Mikkonen 2022, 102). Suunnitteluvaiheen toteutus oli opinnäytetyössämme huolellinen, ja asioita pohdittiin monesta näkökulmasta työelämäkumppanin kanssa. Käytännön toteutuksessa teimme suunnittelemiamme toimenpiteitä kuten kirjassakin kerrotaan, eli do-vaiheessa on kyse siitä, että tehdään testejä ja vastatoimenpiteitä paremman toimintavan löytämiseksi (Mikkonen 2022, 103). Testaamisen avulla nähdään,

pitivätkö oletukset paikkaansa, ja voidaan löytää entistä parempia toimintamalleja (Mikkonen 2022, 103). Act-vaiheen haasteeksi jääkin se miten uudet toimintaperiaatteet saadaan yleistettyä vai jäädäänkö toimimaan samalla vanhalla tavalla (Mikkonen 2022, 105).

PDCA-malli tunnetaan myös jatkuvan kehittämisen periaatteen mallina, jonka mukaan toiminnan kehittäminen on jatkuva prosessi, jossa päästään koko ajan lähemmäs tavoitteita. Toiminta suunnitellaan sovittujen tavoitteiden mukaan. Toiminta toteutetaan tehdyn suunnitelman mukaan. Tekemistä sekä toimintaa kehitetään kerätyn sekä saadun palautteen mukaan. (Aalto-käsikirja 2018.)

Kuva 1. PDCA-malli

3.2 Yksinäisyys ja syrjäytyminen

Yksinäisyydestä aiheena löytyy tilastotietoa esimerkiksi Tilastokeskuksen sivuilta. Elinolotilaston 2022 mukaan 29,7 % 16 vuotta täyttäneistä ihmisistä tunsu itsensä yksinäiseksi koko ajan tai suurimman osan ajasta (Tilastokeskus 2023). Tilastokeskuksen tilastoissa ei ollut eritelty sukupuolta erikseen, eikä tilastoa pelkästään miesten tai poikien yksinäisyydestä löytynyt. Suomessa tietoa nuorista ja heidän elinoloistaan tuottaa Valtion nuorisoneuvosto. (Valtion nuorisoneuvosto 2023, 3.) Valtion nuorisoneuvoston katsauksessa perehdy-

tään nuorten hyvinvoinnin indikaattoreihin. Katsauksessa kerrotaan, että nuorten hyvinvointi on polarisoitunut. Esimerkiksi toimintarajoitteista kärsivät, ulkomaalaistaustaiset ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistössä olevat nuoret voivat huonommin kuin keskiverto nuoret. (Valtionnuorisoneuvosto 2023, 3.)

Kansainvälisesti tietoa löytyy esimerkiksi WHO:n sivuilta. Sivuilla kerrotaan nuorten mielenterveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Nuoruutta pidetään ratkaisevana aikana sosiaalisten ja emotionaalisten tapojen muodostumiselle. (WHO 2021 s.a.) Riskitekijöinä mielenterveydelle pidetään syrjäytymistä tai palveluihin pääsemisen vaikeutta tai palveluiden heikkoa laatua. Erityisessä riskissä ovat nuoret, jotka ovat autismikirjolla tai kuuluvat seksuaalivähemmistöön. (WHO 2021 s.a.) Sosiaalinen eristäytyminen voi vaikeuttaa eristäytymistä entisestään ja lisätä yksinäisyyttä (WHO 2021 s.a.).

Yksinäisyys on kasvava kansanterveyden ongelma, joka vaikuttaa noin 6–8 prosenttiin väestöstä. Yksinäisyyden kerrotaan olevan negatiivisesti latautunut tunnepitoinen tila, joka näkyy tyytymättömyytenä todellisten ja odotettujen sosiaalisten suhteiden laadussa sekä määrässä. (Wolters ym. 2023, 207.) Yksinäisyys on yksilön kielteinen kokemus sosiaalisten suhteiden riittävydestä ja/tai laadusta. Mitä enemmän sosiaalisissa suhteissa (esimerkiksi ystävyys-suhteet, seurustelusuhteet ja perhesuhteet) koetaan turvattomuutta tai epävarmuutta, sitä todennäköisemmin koetaan yksinäisyyttä. (Kivijärvi 2022, 59.)

Yksinäisyys voidaan jakaa emotionaaliseen yksinäisyyteen sekä sosiaaliseen yksinäisyyteen. Emotionaalisella yksinäisyydellä tarkoitetaan puutetta läheisissä ihmissuhteissa. Emotionaalinen yksinäisyys liitetään nimensä mukaisesti emotionaalisen (eli tunneperäiseen) yksinäisyyteen ja emotionaalisen tuen puuttumiseen. (Wolters ym. 2023, 208.) Emotionaalinen yksinäisyys näkyy kokemuksena läheisten ihmissuhteiden puuttumisesta, joka aiheuttaa yksinäisyyden tuntemuksia. (Helenius ym. 2022, 29). Sosiaalisella yksinäisyydellä tarkoitetaan ympärillä ja saatavilla olevan laadukkaan sosiaalisen verkoston puuttumista. Sosiaalinen yksinäisyys liitetään usein sosiaalisiin ihmissuhteisiin kuten läheisiin ihmisiin, kumppaniin ja sosiaalisen verkoston kokoon. (Wolters ym. 2023, 208.) Yksinäisyyden tunne on subjektiivinen kokemus. (Helenius

ym. 2022, 29). Yksinäisyys on yksilön kokemus, eikä ulkoa tuleva tila. (Kivijärvi 2022, 59.). Yksinäisyys liitetään yleensä sosiaalisten suhteiden puutteeseen, mutta sitä voi ilmetä myös läheisessä ihmissuhteessa tai ollessaan muiden ympäröimänä. (Kealy ym. 2021, 1). Suurimmalla osalla yksinäisyyden kokemukset ovat ohimeneviä. (Helenius ym. 2022, 29).

Kouluterveyskyselyssä 2022 yksinäiseksi itsensä tuntevista 8–9 luokkalaisista suuri osa määritteli kuuluvansa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin (Helenius ym. 2022, 29). Sukupuolivähemmistöön kuuluvat nuoret kohtaavat paljon sosiaalista kaltoinkohtelua, jolta välttyttäisiin, mikäli tiedettäisiin, kuinka kohdata sukupuolen moninaisuuteen liittyvät asiat. Sukupuolivähemmistöjen kohtaamiseen tarvittavaa ammattitaitoa on vähän saatavilla. (Muu, mikä? 2020, 20.)

Syrjäytyminen viittaa yleisesti siihen, että on koulutus- ja työmarkkinajärjestelmän ulkopuolella ja saattaa kärsiä päihdeongelmista sekä asunnottomuudesta. Syrjäytymiseen liittyvät olennaisesti myös ongelmat elämän hallinnassa ja terveydessä sekä ongelmat sosiaalisissa suhteissa. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten aikuisten osuus kasvaa yhä edelleen Suomessa. (Korva-Perämäki 2017, 7.)

Syrjäytyminen voi aiheutua köyhyydestä, työttömyydestä, mielenterveysongelmista, alkoholisoitumisesta tai siitä, että on yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Syrjäytynyt ihminen on estynyt osallistumaan yhteiskunnan normaaliin toimintaan. Erityisen alttiita syrjäytymiselle ovat elämän muutosvaiheissa olevat kuten koulun, opiskelun, työsuhteen tai parisuhteen päättyessä. Suurin syrjäytymisen riski on lapsella, joka joutuu kasvamaan ja elämään ympäristössä, jossa on monia syrjäytymisen tunnusmerkkejä. (STM.fi s.a.)

3.3 Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuoli on kokemuksellinen asia, jonka jokainen kokee omalla tavallaan; sitä voidaan tarkastella juridisena eli väestörekisteriin merkittynä sukupuolena,

sosiaalisena, biologisena, aistillisena tai psyykkisenä sukupuolena (Lindström ym. 2022).

Sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan sukupuolinormien vaikutusta sekä niiden huomioimista yksilön ja yhteiskunnan tasolla (Salmenkangas & Wallin 2019, 14). Sukupuolisensitiivisyyteen liittyy kyky tunnistaa sekä yhteiskunnallisella että yksilöllisellä tasolla sukupuoliin liittyviä normeja ja oletuksia. Sen avulla pyritään purkamaan sukupuolirooleihin sidoksissa olevia ominaisuuksia ja käyttäytymismalleja. (Lindström ym. 2022.) Sukupuolisensitiivisessä toiminnassa nuorille annetaan tilaa olla juuri sellaisia, kuin he itse määrittelevät olevansa (Salmenkangas & Wallin 2019, 14).

Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön lähtökohtia on tiedostaa sukupuolen ja inhimillisyyden piirteiden vaikutus ihmisen kasvuun, kehitykseen sekä hyvinvointiin. Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä keskeistä on huomioida, miten kohdata ja kohdella muita ihmisiä, millaisia mahdollisuuksia muille ihmisille avautuu elämän aikana ja mitä mahdollisuuksia heiltä mahdollisesti poissuljetaan. Ominaista sukupuolisensitiiviselle nuorisotyölle on heikommassa asemassa olevien nuorten hyvinvoinnin edistäminen, yksilön tarpeiden sekä yhteisöllisyysmahdollisuuksien huomioiminen, dialoginen ja osallistava työskentely ja matalankynnyksen vapaaehtoinen toiminta. (Loistosetlementti s.a.)

Sukupuolisensitiivisessä työskentelyssä tärkeäksi nostetaan nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen, nuoren tukeminen tekemään itselleen ominaisia valintoja, ennaltaehkäiseminen ja puuttuminen sukupuolisyrintään, ahdisteluun ja kiusaamiseen (Salmenkangas & Wallin 2019, 18). Sukupuolisensitiivinen työ osallistuu tasa-arvoisen, yhdenvertaisen ja sosiaalisesti oikeuden mukaisen maailman rakentamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa maailman rakentamista, jossa jokainen voisi sukupuolesta tai ihmisyyden piirteistä huolimatta ilmaista itseään omaa ainutlaatuisuuttaan kunnioittavalla tavalla, kokea osallisuuden, merkityksellisyyden sekä hyväksytyksi tulemisen tunteita, tulla kuulluksi omana itsenään, olla osa haluamiaan yhteisöjä ja elää itselleen merkityksellisesti. (Loistosetlementti s.a.)

3.4 Osallisuus

Osallisuuden lähtökohtana on kiinnittyminen yhteiskuntaan, yhteisöön tai ryhmään. Sillä voidaan tarkoittaa kokemusta jäsenyydestä, mahdollisuutta olla rakentamassa yhteistä ymmärrystä tai vaikuttamista yhteiskunnan, yhteisön tai ryhmän asioihin. Osallisuus on kuulluksi tulemistä ja kuulemistä, yhdessä tekemistä ja yhteisön tai ryhmän kokemusten jakamista sekä luottamusta. (Hyväri ym. 2019, 47.)

Osallisuus voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen osallisuutta lisäävien toimien perusteella. Osa-alueita on tutkittu sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteellisessä tutkimuksessa. (THL s.a.) Ensimmäinen osa-alue on oman elämän osallisuus eli mahdollisuus siihen, että elää itsensä näköistä elämää ja saa päättää, osallistuuko toimintoihin tai palveluihin. Seuraava osa-alue on mahdollisuus olla osa yhteisöjä ja vaikuttaa asioihin, jotka ovat itselle merkityksellisiä. Kolmas osa-alue on mahdollisuus osallistua yhteisen hyvän tuottamiseen ja siitä nauttimiseen. Yhteinen hyvä on arvoja ja toimintaa, joka tuottaa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin. (THL s.a.)

Aikuisten tehtävänä on luoda turvallinen ilmapiiri, joka tukee ja rohkaisee nuoria kertomaan omista näkemyksistään sekä kokemuksistaan. Nuoria on hyvä tukea kokemusten sekä näkemysten käsittelyssä, tavoitella onnistumisen kokemuksia ja pyrkiä vahvistamaan nuoren itsetuntoa. Osallisuus tukee henkilöä itseään ja henkilön omaa elämää koskevien ratkaisujen jäsentämistä sekä yhteisöjen ja ryhmien toimintaan osallistumista. Lainsäädäntö edellyttää lasten ja nuorten parissa työskenteleviltä työn tekemistä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi, ja perusta tähän tulee lasten oikeuksien sopimuksesta. (Hyväri ym. 2019, 46.)

3.5 Neuropsykiatristen oireyhtymien kirjo

Keskusteluissa työelämäkumppanimme kanssa saimme käsityksen, että osalla tuvalla käyvistä nuorista ilmenee nepsy-piirteitä. Tämän takia teimme tietoisia valintoja työkalumme kehittämisessä ja painotimme sen selkeyttä.

Nämä piirteet ilmenivät myöhemmin tuvalla käydessä esimerkiksi keskittymisessä ja lomakkeiden palauttamisessa sekä siinä, kuinka mielenkiinto suuntautuu itseään kiinnostaviin asioihin sekä niistä puhumiseen, kuten mopoiluun, liikenteeseen, suosikkibändeihin tai peleihin ja omaan puhelimeen.

Tarkempia diagnooseja ei ole tiedossa, joten kyse voi olla myös nuorten temperamentista sekä heille ominaisista tavoista toimia. Tästä syystä emme voi olettaa Poikien Tuvan asiakkaiden kuuluvan kyseiseen kohderyhmään. Valmistauduimme kuitenkin niin kuin kyseessä olisi tähän kohderyhmään kuuluvia nuoria. On siis opinnäytetyömme kannalta perusteltua tietää yleisellä tasolla neuropsykiatrisista oireyhtymistä ja niihin liittyvistä käyttäytymismalleista.

Nepsyyn eli neuropsykiatristen oireyhtymien kirjoon kuuluvat autismikirjon häiriö ASD, ADHD, Touretten oireyhtymä, oppimisvaikeudet ja kehityksellinen kielihäiriö. Monesti puhekielessä käytetään nimitystä ”nepsy” tai ”neurokirjo” (Autismiliitto s.a.) Autismikirjon määritelmään tuli uusi tautiluokitus vuonna 2022, jolloin autismikirjosta ruvettiin käyttämään nimitystä autismikirjon häiriö ASD. Uuden määritelmän mukaisesti autismikirjon häiriöön luetaan kuuluvan lapsuusiän autismi, epätyypillinen autismi, Aspergerin oireyhtymä, muu lapsuusiän laaja-alainen kehityshäiriö sekä määrittelemätön lapsuusiän laaja-alainen kehityshäiriö. (Autismikirjon häiriö: käypähoito -suositus 2023.) Neuropsykiatrisiin häiriöihin liittyviä liitännäisdiagnooseja ovat käytöshäiriö, ahdistuneisuushäiriö, ADHD ja unihäiriöt. Autismikirjon häiriön ihmisistä 30 %:lla esiintyy kehitysvammaisuutta (Autismiliitto s.a.).

Autismikirjon häiriön henkilöt itse sekä National Autistic Society käyttävät termiä neurotyypillinen henkilöstä, jolla ei ole neurologisia poikkeamia tai häiriöitä (Stevanovic & Koskinen 2018, 27). Neurotyypillisen vastakohta on neuroepätyypillisuus tai neurodiversiteetti, jolla kuvataan autismikirjoa (Leino 2023). Autismikirjon häiriöön liittyy erityispiirteitä, jotka voivat näkyä käytöksessä, esimerkiksi asioiden ottaminen kirjaimellisesti, tunteiden ilmaisemisen vaikeus, katsekontaktin välttely, aisteihin liittyvät herkkyydet (Leino 2023). Nämä ominaisuudet meidän opinnäytetyöntekijöiden on hyvä ottaa huomioon.

Autismikirjon häiriöön liittyy myös monia käsitteitä, joihin on hyvä tutustua. Esimerkiksi maskaaminen eli oman käytöksen mukauttaminen autismin piilottamiseksi, stimmaaminen eli autistinen tapa rauhoittaa aistijärjestelmää äänen, liiketuntoaistimuksen tai asennon avulla tai vaikka tunneromahdus eli melttari. Melttari on tila, jossa henkilö ylikuormittuu, jolloin tila purkautuu suuttumuksena, ahdistuksena tai itkuisuutena. (Asy.fi 2022.)

Nepsy-häiriö ilmenee diagnoosin mukaisena käytöksenä ja toimintatapana. Se vaikuttaa muun muassa sosiaaliseen vuorovaikutukseen, kielelliseen ja ei-kielelliseen viestintään, tunteiden säätelyyn ja toiminnanohjaukseen. Neuropsykiatriin häiriöihin liittyvät toimintakyvyn haasteet voivat näkyä oppimisessa, kielenkehityksessä, aistisäätelyssä ja motorikassa. (Autismiliitto s.a.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TAUSTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa haastattelutyökalu Joensuun Settlementin Poikien Tuvan nuorisotyöntekijöiden käyttöön. Haastattelutyökalun tavoitteena on auttaa Poikien Tuvan asiakkaina käyviä 15–18-vuotiaita nuoria ilmaisemaan mielipiteensä sekä tukea palautteen antamista poikien tuvan toiminnasta. Opinnäytetyön kehittäminen alkoi PDCA-mallin plan-vaiheesta eli suunnittelusta. Jotta suunnittelu oli meille mahdollista, täytyi tietää suunnitelmamme lähtökohdat: asiakasmäärä, asiakkaiden kohtaamat haasteet ja se, millaista tukea he ovat saaneet, sekä Poikien Tuvan toimintaperiaatteet ja arvot. Käymme plan-vaiheessa läpi opinnäytetyön ja työkalun taustaa sekä työkalun kehittämistä.

4.1 Opinnäytetyön tausta

Työelämäkumppanillemme työmme sattui sopivaan aikaan, koska Poikien Tuvalle ei ollut toteutettu opinnäytetyötä vähään aikaan ja työstämme olisi heille hyötyä. Työelämäkumppanillemme on tehty aiemminkin opinnäytetöitä, mutta ne oli tehty eri kohderyhmälle eli Tyttöjen Tuvalle ja Moninaisuus Meissä - iltojen kävijöille.

Nostamme työssämme esiin näitä aiempia opinnäytetöitä, koska haluamme osoittaa työmme tarpeellisuutta, sekä verrata tuloksia aikaisempiin töihin. Tuvalle aiemmin toteutettu opinnäytetyö on nimeltään ”Uskaltaa olla oma itsensä” Joensuun Setlementin Tyttöjen Tuvan ja Moninaisuus Meissä - iltojen kävijöiden kokemuksia. Opinnäytteessä haastateltiin Tyttöjen tuvan ja Moninaisuus Meissä - iltojen kävijöitä teemahaastattelua apuna käyttäen. Opinnäytetyön tuloksena oli, että setlementin ilmapiiri ja tilat koettiin turvallisiksi, mikä mahdollistaa sateenkaariteemojen käsittelyn. Toiminta koettiin yhteisölliseksi ja vertaistukea antavaksi. (Vainikka 2023, 2.) Osallistujat kokivat saavansa toiminnasta tukea kasvuun ja kehitykseen sekä saaneensa apua identiteettiin liittyvissä pohdinnoissa. Yhteisöllinen ja vertaistuki koettiin tärkeiksi tukimuodoiksi. Opinnäytteen tuloksia hyödynnettiin Tyttöjen Tuvan toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa. (Vainikka 2023, 2.) Vastaavaa työtä ei ole toteutettu aiemmin Poikien Tuvan kävijöille.

Joensuun Setlementille on tehty useita opinnäytetöitä liittyen vanhus- ja tyttötyöhön, monikulttuurisuuteen tai sukupuolisensitiivisyyteen. Löysimme myös kaksi opinnäytetyötä, jotka liittyvät poikien kanssa tehtävään työhön. Niissä näkökulmana oli seksuaalikasvatus ja -terveys. Ensimmäinen töistä on otsikolla: ”Puhu vaan” – opas 16–22-vuotiaiden poikien seksuaalikasvatuksen tueksi (Taalikka & Tukio 2022). Toinen opinnäytetöistä löytyy otsikolla: Nuorten miesten seksuaaliterveyden edistämisen salkku Joensuun Setlementin Poikien Tuvan työntekijöille ja Isosisaruksille (Kyllönen & Suhonen 2021). Molemmilla opinnäytetöissä oli tavoitteena edistää nuorten poikien tai miesten seksuaaliterveyttä ja luoda opas tai ”salkku” tukemaan ohjaajia ja avustamaan teemojen käsittelyssä.

Kansainvälisesti aiheesta löytyy yleisellä tasolla paljon tietoa esimerkiksi poikien yksinäisyydestä, syrjäytymisestä ja osallisuudesta. Kansainvälisen Setlementtiliiton sivuilta (IFS) ei kuitenkaan löytynyt juuri tähän aiheeseen liittyvää projektia tai tutkimusta ainakaan viime vuosilta.

Saimme työelämäkumppaniltamme idean, että työmme voisi liittyä mielipiteiden keräämisen helpottamiseen sen ollessa haaste tuvalle. Tästä lähti idea

sopivan haastattelutyökalun toteuttamiseen, joka muodostuisi osaksi Poikien Tuvan arkea. Työtämme rajattiin siten, että kohderyhmäksi muodostui tuvan 15–18-vuotiaat kävijät. Näkökulmiksemme valikoituivat osallisuuden tukeminen, asiakaslähtöisyys, yksinäisyyden kokeminen sekä sukupuolisensitiivisyys Poikien Tuvan työmenetelmien ja arvojen mukaisesti.

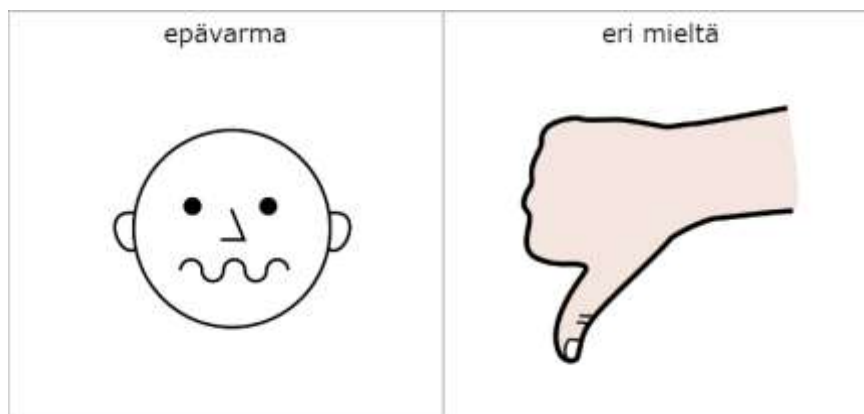
Opinnäytetyötämme lähdettiin toteuttamaan työelämäkumppanin tarpeita ja toiveita ajatellen. Työkalu- sana nousi ensimmäisen kerran esiin Google Meet -kokouksessa pohtiessamme yhdessä työelämäkumppanin edustajien kanssa, minkä tyyppisestä opinnäytteestä työelämäkumppanimme hyötyisi eniten. Ensimmäisessä Google Meet -kokouksessa sovimme opinnäytetyöllemme suunnan tutustuessamme toisiimme. Sovimme opinnäytetyön suunnaksi asiakaslähtöisen haastattelun. Työelämäkumppanimme edustajat nostivat esiin vaikeudet kerätä asiakkaiden mielipiteitä haastattelun muodossa, jolloin esimerkiksi pelkkä kysely ei olisi toimiva menetelmä. Kyselyn tueksi tarvittaisiin esimerkiksi haastattelutyökalu tukemaan nuorten ilmaisua, josta idea työkalun kehittämiseksi lähti liikkeelle.

4.2 Haastattelutyökalun tausta

Haastattelutyökalun kehittäminen kuului PDCA-mallin mukaan plan-vaiheeseen. Haastattelutyökalun kehittäminen, sen suunnittelu sekä sen hyödyntämisen suunnittelu nousivat keskiöön kehitysvaiheessa. Haastattelutyökalun kehittäminen sekä suunnitelman kirjoittaminen lähtivät liikkeelle päätöksestä kehittää Poikien Tuvalle haastattelutyökalu Poikien Tuvan palautepilven pohjalta. Käytimme nimitystä haastattelutyökalu, koska vasta myöhemmin nimesimme kehittämämme työkalun. Työkalun nimi on Tupamalli, mutta puhumme opinnäytetyössä työkalusta. Nimitimme Tupamallia haastattelutyökaluksi koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Haastattelutyökalussa käytettiin apuna kuvaviestinnän keinoja sekä asiakkaan tukemista sanallisesti keskustelemalla. Valitsimme kuvaviestinnän keinot apuvälineeksi, koska varhaiskasvatuksessa työskentelevä opinnäytetyön kirjoittaja oli huomannut kuvakommunikaation hyödylliseksi apukeinoksi lasten

kanssa viestittäessä sekä toimiessa. Kuvista oli helppo valita omaa kokemusta vastaava kuva, kun sitä ei osannut sanoittaa. Kohderyhmäämme kuuluvat eivät ole enää lapsia vaan selkeästi nuoria, mutta oman kokemuksen sanoittamisen ongelma sai pohtimaan arjessa esiintyvää tuttua tilannetta. Mahdollisen nepsy-taustan takia työkalusta haluttiin tehdä mahdollisimman selkeä, jolloin selkeät kokemuksia kuvaavat kuvat sekä tuntemuksia kuvaavat emojiit nousivat pohdintaamme. Kuvien ja emojiiden tarkoituksena oli auttaa asiakkaita kuvaamaan kokemuksia, joita ei välttämättä osattu pukea sanoiksi. Meillä oli oletuksena työelämäkumppanin kanssa käydyn Google Meet -kokouksen perusteella, että osa nuorista voisi hyötyä tuesta tai vaihtoehtoisista tavoista sanoittaa omia kokemuksia ja tunteita. Haastattelutyökalussa hyödynsimme sanallisen viestinnän tukena kuvallista havainnollistamista. Käytimme emojiita ja papunetin kuvia konkreettiselle keskustelualustalle sijoitettavaksi. Emojiit nousivat mieleemme sosiaalisesta mediasta. Hyödynsimme niitä kirjoitetun tekstin tukena sosiaalisessa mediassa muun muassa WhatsApp- ja Snapchat-keskusteluissa ilmaisemaan tunnetiloja sekä kokemusta. Papunetin kuvat valitsimme, koska koimme ne selkeiksi kuviksi kuvaamaan erilaisia kokemuksia sekä tuntemuksia. Papunetin kuvissa on ilmaistu sama sanallisesti ja kuvallisesti (kuva 2).

Kuva 2. Esimerkkejä Papunetin kokemuksia kuvaavista kuvista

Haastattelutyökalun taustana hyödynsimme KESY-mallin mukaisesti isoa kuva-alustaa ja eri vastauskohtia, johon haastateltava kykenee asettelemaan erilaisia kuvia. (kuva 3).

4.2.1 Kuvakommunikaatiosta ja sen hyödyistä

Kuvakommunikointi on kommunikaatiota tukeva menetelmä. Kuvakommunikaatiota hyödynnetään nykyään laajemminkin kuin henkilöiden tukemisessa, joilla on kielellisiä vaikeuksia. (Gavrilov 2020.) Asiaan, jota ei osaa tai pysty selittämään sanallisesti tai sanattomalla viestinnällä, voi viitata kuvalla. Kuva havainnollistaa vaikeasti muodostettavissa olevaa sisältöä. Kuvia voidaan käyttää myös jäsentämään vastauksia haastattelutilanteissa. Kuvakommunikointi edellyttää kuvan avulla välitettävän viestin sanallistamista. Kuvien sanallistaminen on tapa varmistaa kuvilla välitettävän viestin ymmärtäminen. (Papunet 2023) Valitsimme kuvakommunikaation työkaluumme, koska sitä oli jo aiemmin käytetty Poikien Tuvalla ja se oli siten entuudestaan tuttu. Saimme myös käsityksen, että asiakkaat voisivat hyötyä kuvista, ja se toi visuaalisuutta työkaluumme.

4.2.2 KESY-malli työkalun kehittämisen taustalla

KESY-malli on toimintalähtöinen malli lapsilähtöiseen keskusteluun. KESY-mallia voi hyödyntää oppilaan osallisuuden sekä kodin ja koulun välillä tehtävän yhteistyön välineenä. KESY-kuvien ja pohjan avulla oppilaalle tarjotaan väylä ilmaista koulupäivään, toimintakykyyn ja hyvinvointiin liittyviä ajatuksia, tunteita ja kokemuksia. Aikuiselle KESY-keskustelu tarjoaa tietoa, ja toimii väylänä pohtia lapselle merkityksellisten asioiden huomioon ottamista, sekä mahdollisten yksilöllisten tuki- ja oppimisjärjestelyiden suunnittelua. (KESY 3.) Halusimme esitellä tässä KESY-mallin, koska siitä työkalumme suunnittelu on lähtenyt liikkeelle.

Malli nousi esille opinnäytetyötä koskevissa palavereissa. Valitsimme KESY-mallin työkalumme pohjaksi, koska siihen liittyvät juuri ne asiat, joita halusimme työkalulla saavuttaa eli asiakaslähtöisyys sekä osallisuuden vahvistaminen. Malli (kuva 3.) tuntui sopivalta myös sen takia, että se on selkeästi jaoteltu ja siinä on kuvia ja visuaalisuutta helpottamassa vastaamista ja tuke-
massa tunteiden tunnistusta ja itsensä ilmaisua.

Kuva 3. Valteri koulun KESY-pohja

4.3 Haastattelutyökalun kehittäminen

Haastattelutyökalun kehitys eteni vaiheittain. Pidimme työelämäkumppanimme ajan tasalla ja Word-asiakirja jaettiin työelämäkumppanimme edustajalle, jotta heidän oli mahdollista seurata työkalun suunnittelun sekä toteutuksen etene- mistä. Word-asiakirjaan kirjattiin opinnäytetyön kannalta keskeiset asiat mah- dollisen toistettavuuden kannalta. Word-tiedoston pohjalta oli myös helppoa lähteä kirjoittamaan opinnäytetyön raporttia työvaiheiden ollessa muistissa. Myös PDCA-mallin mukainen toiminta oli helpompaa perustella Word-asiakir- jan muistiinpanojen perusteella. Olemme kirjoittaneet Word-asiakirjassa olleet asiat auki opinnäytetyöhömmme.

Lähdimme muokkaamaan Valteri-koulun alkuperäistä KESY-mallia opinnäyte- työmme tarkoitukseen sopivaan muotoon. Kuva-alustasta tehtiin talon/tuvan muotoinen (kuva 4.), jotta se edustaisi Poikien Tupaa. Alustaan tuli kolme eri- väristä kerrosta selkeyttämään työkalun käyttöä haastattelun etenemisen mu- kaiseen järjestykseen. Alimmassa kerroksessa käsitelimme asiakkaiden tun- temuksia. Ensimmäinen kerros edusti asiakkaiden sen hetkistä tunnetilaa. En- simmäisen kerroksen tarkoituksena oli helpottaa haastattelutilanteen aiheutta- maa jännitystä. Toinen kerros edusti Poikien Tuvan nykytilannetta (kuva 5). Siinä hyödynnettiin Poikien Tuvan valmista Palautepilvi-pohjaa ja sen esiin nostamia arvoja sekä yksinäisyyden kokemuksia/ yksinäisyyden torjuntaa sekä ryhmäytymisen kokemuksia työelämäkumppanimme toiveiden mukai- sesti. Viimeinen kerros oli varattu nuorten toiveille ja kehitysideoille. Kattoker- roksessa oli Poikien Tuvan logo.

Haastattelua oli tarkoitus käydä kerros kerrallaan ja asioita käsitellä kerroksittain. Lähdimme liikkeelle talon pohjalta ja etenimme kohti yläkerran oleskelutilaa (Poikien Tuvan logo edusti oleskelutilaa ja Poikien Tupaa) käsitellen asioita tukikysymysten ja asiakkaiden kertoman sekä aseteltujen kuvien pohjalta. Tällöin asioiden käsittelyyn saatiin järjestystä ja lautapelimäisyyttä. Papunetin kuvat ja emoji-ot oli levitetty selkeään järjestykseen haastateltavan eteen. Haastateltava sai ennen haastattelun aloitusta tutkia lautaa sekä kuvia rauhassa. Haastattelun asetelman suunnitelma toteutettiin siten, ettei asiakkaalle tehty haastattelutilanteesta liian jännittävää. Tarkoituksena oli asettaa haastattelutyökalu haastateltavan eteen ja haastateltavat sivuille, jotta asiakas ja hänen ilmaisemansa mielipiteet saivat kaiken huomion.

Haastattelutyökalun avulla kävimme opinnäytetyöhön osallistuvan nuoren kanssa keskustelun, joka muistutti rentoa haastattelua. Haastattelu osallistui asiakkaana toimivan nuoren lisäksi me opiskelijat eli opinnäytetyön kirjoittajat. Keskustelua varten saatiin käyttöön hiljainen tila, joka rauhoitettiin keskustelulle sekä turvattiin tällä haastateltavan mahdollisuus puhua omista tuntemuksistaan muiden kuulematta. Hiljainen tila löytyi Poikien Tuvan tiloista. Huonetta käytettiin Poikien Tuvalla muun muassa välipalan esille laittoon ja sieltä löytyi pöytä, jota pystyimme hyödyntämään haastattelun toteutukseen suunnittelemamme asetelman mukaisesti (kuva 6).

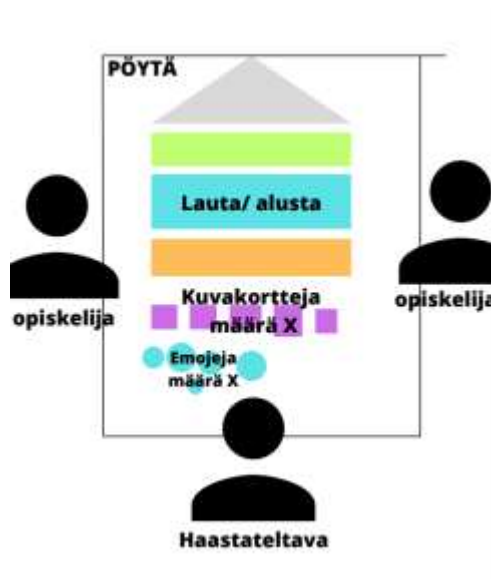

Kuva 4. Haastattelutyökalu versio 2. Kolme kerrosta: 1. Fiilikset. 2. Tuvan pilvi ja arvot 3. Nuorten toiveet

ihmisiin tutustuminen	rentous	yksinäisyys
itsetunto	tuki	ohjaajat
yhteisöllisyys	kohtaaminen/ kohdatuksi tuleminen	toiminta

Kuva 5. Tuvan arvot/ palautepilvi

Kuva 6. Haastattelun asetelma

4.4 Tutkimuseettiset kysymykset ja niiden huomioon ottaminen

Otimme opinnäytetyössämme tutkimuseetiikan huomioon noudattamalla hyvää tieteellistä käytäntöä eli noudatimme eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä ja toimimme kunnioittavasti muiden tutkijoiden töitä kohtaan käyttämällä lähdeviitteitä tekstissämme. (Vilka 2021, 37.)

Informoimme vastaajia tutkimuksesta, siihen osallistumisesta ja siitä mihin vastauksia käytetään tiedotuslomakkeen avulla. Kävimme itse paikan päällä tarjoten tutustumisen yhteydessä mahdollisuutta esittää opinnäytetyöhön liittyviä kysymyksiä; Perustiedot opinnäytetyöstä, sen tarkoituksesta ja tutkimustie-

don keräämisestä on kerrottu informointilapussa (Liite 2), joka on jaettu työelämäyhteistyökumppanillemme ja asiakkaille. Paikan päällä käymistä kuvataan tarkemmin kappaleessa 6.3.

Annoimme Poikien Tuvan asiakkaille tiedotuslomakkeen yhteydessä myös tutkimukseen osallistumisen suostumislomakkeet. Pyysimme näin alaikäisiltä huoltajan suostumuksen kyselyyn osallistumiseen. Lomakkeita ei loppujen lopuksi tarvittu sillä yksi osallistujista kieltäytyi osallistumasta tutkimukseen, ja toisella ei ollut mukana tarvittavia lomakkeita. Pohdimme silloin riittäisikö hänen oma suostumuksensa. Päädyimme siihen, että vanhemman allekirjoitus olisi ollut eettisistä syistä pakollinen asiakkaan ollessa myös itse epävarma osallistumisestaan.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön toteutus kuuluu PDCA-mallin do-vaiheeseen. Do-vaiheessa eli toteutusvaiheessa haastattelutyökalun suunnitelma koostettiin konkreettiseen muotoon. Toteutusvaiheeseen kuului haastatteluillan toimintasuunnitelman toteuttaminen toimintailtana ja varsinaisena haastattelupäivänä.

Otimme yhteyttä työn tilaajaan 21.4.2023. Olimme esitelleet opinnäytetyömme suunnitelman koulussa. Saimme palautetta, että suunnitelmamme ei ollut toimiva asiakasmäärään nähden. Suunnitelmamme käytännön toteutus siirtyi toukokuulta syyskuulle, koska emme ehtineet muokata opinnäytetyömme suunnitelmaa. Lähetimme uuden opinnäytetyösuunnitelmamme työelämäkumppanillemme 12.6.2023. Työelämäkumppaniamme muutos ei haitannut. Työelämäkumppanimme edustajat totesivat, että etenemme tilanteen mukaan. Joensuussa asuva opinnäytetyön kirjoittaja kävi vierailmassa Poikien Tuvalla keskustelemassa työmme jatkosta. Uudeksi haastatteluajankohdaksi sovittiin alustavasti elokuu.

5.1 Haastattelutyökalun konkreettinen toteutus

Haastattelutyökalu rakennettiin konkreettiseen muotoon leikkaamalla ja liimamalla. Papunetistä tulostettiin kuvia, jotka laminoitiin kestävyuden takaamiseksi. Emojeita tulostettiin internetin ilmaisista kuvapankeista. Myös emojiit laminoitiin. Papunetin kuvia lähdettiin etsimään Papunetin kuvatyökalusta kategoria kerrallaan. Kuvia löytyi muun muassa tunteet ja tunnetilat sekä vuorovaikutustilanteet-kategorioista. Pyrimme valitsemaan kuvia, jotka edustivat erilaisia mielipiteitä.

Aloitimme haastattelutyökalun konkreettisen toteutuksen leikkaamalla, tulostamalla ja laminoimalla Papunetistä valitsemamme kuvat (kuvat 7 ja 8). Kuvia laminoidessamme huomasimme, että kuvia oli valittu liian monta ja määrää tuli karsia ennen haastatteluja. Erilaiset kuvat tarjosivat monia vastausvaihtoehtoja. Pohdimme, että liian monta kuvaa voi viedä haastateltavan huomion haastattelusta kuviin ja auttamisen sijaan häiritä haastattelua.

Kuvat 7. ja 8. Papunetin kuvien tulostaminen ja laminointi

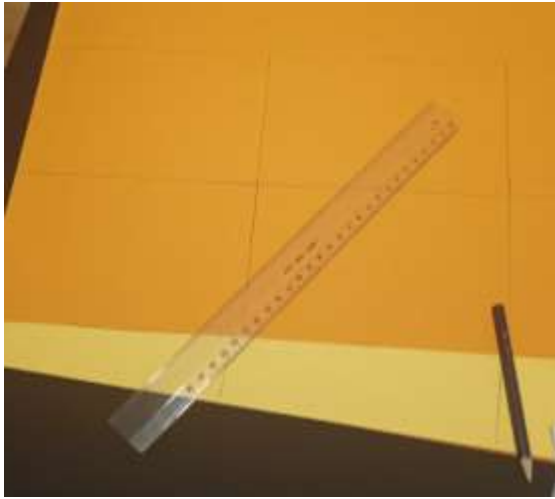
Toinen opinnäytetyön kirjoittajista kävi ostamassa haastattelutyökalun materiaalit (kuva 9.) Akateemisesta kirjakaupasta. Haastattelutyökalun konkreettiseen toteutukseen tarvittiin tussi, kynä, viivoitin sekä erivärisiä kartonkeja. Haastattelutyökalun suunnitelmasta ja mallikuvasta näki, että erivärisiä kerroksia oli neljä, jolloin haastattelutyökalun konkreettiseen pohjaan tarvittiin neljä eri väristä kartonkisuikaletta (Kuva 10). Haastattelutyökalun värimaailmaan

saatiin inspiraatiota Poikien Tuvan logosta. Haastattelutyökalun väreiksi valikoituivat kaksi erilaista oranssia, keltainen sekä musta.

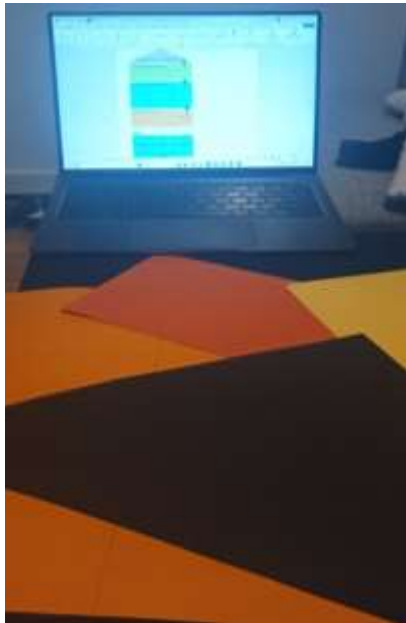

Kuva 9. Työkalun materiaalit

Haastattelutyökalun rakentaminen aloitettiin päättämällä, millä värillä mikäkin kerros toteutetaan ja mittaamalla sopivan kokoisia suorakaiteen muotoisia nelikulmioita kerroksiksi. Hahmottelun jälkeen kerrokset leikattiin kartongista irti. Keskimmäiseen kerrokseen hahmoteltiin yhdeksän suorakulmion muotoista osiota edustamaan poikien tuvan palautepilven otsikoita (kuva 10). Jokainen osio otsikoitiin palautepilven arvojen mukaan: ihmisiin tutustuminen, rentous, yksinäisyys, kohtaaminen ja kohdatuksi tuleminen, ohjaajat, tuki, itsetunto, ihmisiin tutustuminen, yhteisöllisyys ja toiminta. Jokainen kerros otsikoitiin teemansa mukaan (kuva 11). Viimeiseen kerrokseen leikattiin Poikien Tuvan logo Poikien Tuvan esitteestä edustamaan Poikien Tupaa ja sitä, että työkalu on tehty heille heitä ajatellen.

Kuva 10. Työkalun osioiden hahmottelua

Kuva 11. Suunnitelman avulla varmistettiin, että konkreettisesta toteutuksesta tulee suunnitelman mukainen

Kuva 12. Valmis konkreettinen työkalu. Vain liimattu logo puuttuu kuvasta.

5.2 Haastattelutyökalun käyttö

Aloitimme haastattelutyökalun käytön valmistelun valitsemalla sopivat kuvat emojeista ja papunetin kuvista. Päädyimme neljään emojiin ja 33 papunetin kuvaan. Asettelimme haastattelutyökalun pöydälle ja tulostimme etukäteen pohditut kysymykset. Lajittelimme kuvat pienempiin ryhmiin, joita olivat tunteet ja mielialalat: jännittää, onneton, kivaa, hyvä, inho, tylsyys, tyytymätön, ihan ok, onnellinen, pettynyt ja ujo. Mielialoihin ja reaktioihin: tykkää, ei tykkää, olla eri mieltä, olla samaa mieltä, miettiä, yllättyä ja ei aavistustakaan sekä asioihin, mitä voi tehdä tai millaista tuvalla voi olla: jättää ulkopuolelle, hyvä yhteishenki, huono yhteishenki, empatia, yhdenvertaisuus, yksinäinen, tutustua, vaikuttaa asioihin, keskustella, kohdata, yhdessä, kannustaa, olla mukana, kommunikoida. Haastattelun alussa haastattelutyökalu esiteltiin ja haastateltava sai aikaa tutustua kuviin sekä kysymyksiin.

Kysymyksiin vastatessaan haastateltava sai valita pöydältä kysymykseen sopivia kuvia ja siirtää ne haastattelutyökalun päälle, jolloin niistä voitiin keskustella lisää. Kysymyksiä esitettiin yksi kerrallaan. Kysymysten asettelussa oli otettu huomioon niiden yhteensopivuus työkalun kanssa. Kysymykset ja niiden asettelut löytyvät liitteistä. (Liite 1.) Haastattelutyökalua lähdettiin etenemään suunnitelman mukaisesti kerros kerrallaan alhaalta ylöspäin. Jokaisessa ker-

roksessa oli oma teemansa, jonka ympärille kysymykset oli rakennettu. Haastateltavalle annettiin tilaa ja aikaa valita kysymykseen sopivat kuvat sekä asettaa ne haluamallaan tavalla haastattelutyökalun päälle.

5.3 Toimintailta

Päätimme pitää Poikien Tuvalla toimintaillan, jotta pääsisimme itse paikalle tutustumaan tiloihin ja asiakkaisiin. Tähän asti tietomme asiakkaista perustuivat työelämäkumppanimme edustajien eli nuorisotyöntekijöiden kertomuksiin Google Meet -kokouksissa. Hyödynsimme toimintailtaa haastatteluiden ja oppinäytetyön markkinoimiseen. Toimintaillan aikana pohdimme haastatteluiden toteutumista ja haastatteluun osallistuvien asiakkaiden määrää työelämäkumppanimme kanssa.

Toimintaillan käytännön toteutus aloitettiin suunnitteluvaiheella. Pohdimme, mikä olisi tarpeeksi matalan kynnyksen toimintaa, johon saisimme nuoria houkuteltua osallistumaan ilman, että huomio kiinnittyy liikaa yksittäiseen henkilöön. Pienen pohdinnan jälkeen päädyimme etsimään verkosta eläinkuvakortteja sekä kokosimme Bingo-alustan Värinauttien kesäbingon pohjalta. Haasteena oli kehittää tekemistä ilman, että tiesimme toimintaillan osallistujamäärää. Kokosimme suunnitelman toimintasuunnitelmapohjaan, jonka lähetimme ennakkoon sähköpostitse Poikien Tuvan nuorisotyöntekijälle. Sähköpostiviesteissä avasimme harjoitteita ja varmistimme, että toiminta sopii yhteen Poikien Tuvan toimintasuunnitelman kanssa. Sovimme Poikien Tuvan nuorisotyöntekijöiden huolehtivan palkkioiden ostamisesta. Poikien Tuvalle lähetetty toimintaillan suunnitelma löytyy liitteestä 3.

Kuva 13. Kokoamamme Bingo pohja. Saanut inspiraatiota Värinauttien kesäbingopohjasta.

Pidimme Poikien Tuvalla toimintaillan 21.8.2023. Paikalla oli nuorisotyöntekijöiden ja meidän lisäksi kolme nuorta. Poikien Tupa huolehti toimintaillan markkinoinnista omalla sosiaalisen median Instagram-tilillään (2023) seuraavin sanoin: *"Luvassa kesän kuulumisten läpikäynti ja syksyn suunnittelu, tupaneuvosto ja tekemisen Bingo, johon luvassa pienet palkkiot. Bingon toteuttavat XAMK:in opiskelijat"*

Juttelimme alkuun nuoria kiinnostavista asioista. Nuorisotyöntekijät kyselivät nuorten kuulumisia. Me opinnäytetyön kirjoittajat esittelimme itsemme ja kerroimme, opinnäytetyöstämme ja siitä, miksi olemme sitä tekemässä. Kerroimme nuorille, mitä opinnäytetyön tekeminen käytännössä tarkoittaa. Kerroimme miten haastattelu tullaan toteuttamaan, ja mainitsimme, että siihen osallistuminen on vapaaehtoista. Toivomme tuolloin saavamme osallistujia haastatteluun.

Jaoimme seuraavaksi suostumus- sekä tiedotuslomakkeet tutkittavaksi ja kotiin vietäväksi. Jakamamme tiedote löytyy liitteistä. (Liite 2.) Sovimme ohjaajien ja nuorten kanssa, että suostuslomakkeet palautetaan ennen haastattelupäivää 4.9.2023. Saimme palautetta lomakkeista. Esimerkiksi eräs nuori kiinnitti huomiota lomakkeiden ulkoasuun sekä etsi kirjoitusvirheitä sekä virheitä ulkoasussa. Nuori kysyi muun muassa miksi sähköpostiosoitteet olivat tietynlaisia ja miksi puhelinnumerot ovat eri muodoissa. (+358 alkuinen ja 050 alkuinen).

Pidimme fiiliskierroksen eläinkuvakorttien avulla ja pelasimme bingoa, johon olimme laittaneet tekemisiä, mitä nuoret olisivat saattaneet kesän aikana tehdä. Palkkiona bingossa oli karkkipussi ja tikkareita. Nuoret osallistuivat aktiivisesti koko toimintaillan ajan. Saimme nuorilta palautetta, jotka koskivat lähinnä tulosteiden heikkoa laatua sekä valitsemaamme alaa.

Toimintailtamme tavoitteena oli mennä tutustumaan nuoriin ja Poikien Tuupaan, jotta haastattelupäivänä olisimme jo entuudestaan tuttuja. Tarkoituksenaamme oli antaa tietoa opinnäytetyöstämme sekä hoitaa lupa- ja sopimusasiat kuntoon. Toimintaillasta jäi optimistinen kuva siitä, että saisimme haastattelut toteutumaan. Ajattelimme, että saisimme kolme haastateltavaa.

Jäimme pohtimaan toimintaillan jälkeen riittäisikö kolme haastateltavaa opinnäytetyön toteutukseen, ja tulisiko toiminnasta haluttu kuva näin pienellä osallistujien määrällä. Samalla totesimme, että kyseessä on työelämäyhteistyökumppanimme asiakaskunta, emmekä voineet sitä kasvattaa opinnäytetyötämme varten.

Kuva 14. Toimintaillan viime hetken valmistelut: kuvien sekä väittämiä leikkaaminen. Kuvassa myös tekemisen BINGO-pohja sekä poikien tuvan esitteitä.

5.4 Haastattelupäivä

Meille tuli ennakkoon sähköpostitse tietoa, että haastatteluun osallistujia olisi todella vähän. Niistä kolmesta nuoresta, jotka toimintakerralla olivat läsnä,

yksi kieltäytyi haastattelusta. Toinen oli unohtanut lupapaperit. Hänen kohdallaan jäi pohdinnan varaan, saisimmeko lupapapereita koskaan allekirjoitettuna takaisin. Kolmas suostui haastatteluun. Me opinnäytetyön kirjoittajat pohdimme yhdessä, menisimmekö paikalle näillä annetuilla ennakkotiedoilla toteuttamaan haastatteluja. Tulimme siihen tulokseen, että otamme riskin tiedostaen mahdollisuuden haastatteluiden epäonnistumiseen. Lähdimme kokeilemaan haastatteluiden toteuttamista. Aikomuksemme oli testata kehittämämme haastattelutyökalun toimivuutta ja kerätä palautetta haastattelutyökälistä.

Haastattelut toteutettiin maanantaina 4.9.2023. Saavuttuamme Tuvalle teimme viime hetken valmisteluja, ja asettelimme haastattelutyökalun valmiiksi haastatteluja varten. Haastattelutilana toimi Poikien Tuvan yhteydessä oleva erillinen huone. Pyysimme ohjaajilta palautetta haastattelutyökälistä. Se sai nuoriso-ohjaajilta hyvän vastaanoton. Työkalu näytti Poikien Tuvalta, sekä tarjosi hyvän määrän kuvavaihtoehtoja vastauksia varten. Haastattelutyökälussa oli ajatus kohdallaan ja nuorisotyöntekijä harmitteli, ettei sitä päästäisi testaamaan kunnolla käytännössä.

Paikalle saapuessamme saimme tilannekatsauksen nuorisotyöntekijältä, ja ennakkoon saamamme tieto varmistui: haastatteluun suostuvia nuoria, oli vain yksi. Pohdimme yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa, millainen vaikutus tällä olisi opinnäytetyöhömmä. Jatkorahoitushakemuksen yhteyteen saataisiin tarvittavat tiedot ja meitä opinnäytetyön kirjoittajia neuvottiin olemaan murehtimatta asiaa. Keskustelimme Tuvan henkilökunnan kanssa opinnäytetyön raportin erilaisista vaihtoehdoista. Opinnäytetyön eteen tehty työ ei mene hukkaan. Nuorisotyöntekijät korostivat, että he toivoivat kykenevämmä toteuttamaan opinnäytetyömme käytännön toteutuksessa kohdatuista haasteista huolimatta. Tulimme yhdessä siihen tulokseen, että opinnäytetyön raportti saadaan kirjoitettua haastatteluiden onnistumisesta riippumatta.

Haastattelupäivänä Poikien Tuvalla oli paikalla neljä kävijää, joista yksi nuori oli paikalla ensimmäistä kertaa. Kolmesta henkilöstä yhdellä ei ollut tarvittavia lupalomakkeita täytettynä ja toinen ei voinut osallistua henkilökohtaisista

syistä. Kolmas kävijä osallistui haastatteluun. Täyttämättömien lupalappujen kanssa paikalle tulleen nuoren kohdalla pohdimme nuorisotyöntekijän kanssa eettisiä kysymyksiä sekä sitä, riittäisikö 15-vuotiaalta oma suostumus opinnäytetyön haastatteluihin osallistumiseen. Nuori itse ei tiennyt, halusiko osallistua vai ei. Jätimme hänet pois haastatteluista.

Kuva 15. Työkalu valmiina käyttöä varten.

Saimme lopulta haastateltua yhden henkilön. Haastattelun alkuun nuorelle kerrottiin haastattelun kulku: lautaa kuljettaisiin alhaalta ylöspäin alkaen fiiliksestä, sitten siirryttäisiin tutun palautepilven muodostamaan osioon ja lopuksi kerättäisiin nuoren kehitysideat tuvan toiminnasta. Nuorelle annettiin aikaa tutustua haastattelutyökaluun sekä kuviin. Haastattelu aloitettiin nuoren sanottuaan ääneen olevansa valmis aloittamaan.

Haastattelun alkuun huomasimme, ettei nuori kiinnittänyt huomiota haastattelutyökaluun tai käyttänyt tarjolle aseteltuja kuvia hyödykseen, vaikka hän tutki kuvia. Nuori vastasi kysymyksiin sanallisesti. Huomasimme, että haastattelu-runkomme petti haastattelun aikana. Hyödynsimme kehittämiämme kysymyksiä, mutta nuoren vastaukset olivat todella suppeita sekä ympäröivä. Kysymyksiä joutui kysymään ajateltua enemmän. Nuori ei vastannut esimerkiksi miksi tai miten alkuisiin kysymyksiin, jolloin haastattelun anti jäi niukaksi. Pyytäessämme nuorta lisäämään alustalle kuvia, hän epäröi hetken. Kerrottuamme, että hän saa myös kieltäytyä, nuori sanoi, ettei hän halua hyödyntää työkalua. Syytä valinnalleen hän ei kertonut. Haastattelu nauhoitettiin tarkoituksena litteroida se suunnitelman mukaisesti. Poistimme nauhoitteen asianmukaisesti litteroinnin jälkeen.

Yhdeltä kävijöistä saimme suullista palautetta liittyen haastattelutyökalun ulkomuotoon ja kieliasuun. Kysymyksistä hän nosti esiin esimerkiksi kirjoitusvirheet ja kysymysten monitulkintaisuuden kuten ”Oletko saanut tuvalta kaveriita?”, koska kaveri voidaan määritellä monella tapaa. Haastattelutyökalun ryppistynyt ulkomuoto sai myös palautetta. Kerrottuamme hänelle haastattelutyökalun toiminnan periaatteet, hän pohti haastattelutyökalun olevan luultavasti ihan hyvä siihen tarkoitukseen, mihin se on tehty.

Päivän päätteeksi purimme tilannetta tuvan nuorisotyöntekijän kanssa. Hän totesi, että haastattelutyökalumme näytti käyttötarkoitukseensa sopivalta. Hän ymmärsi työkalun tarkoituksen luettuaan hänelle lähettämämme Word-pohjan. Nuorisotyöntekijä kiitti meitä haastattelutyökalusta, sen kehittämisestä sekä vaivannäöstämme. Kerroimme haastattelun aikana tekemistämme havainnoista; haastattelemamme nuori kieltäytyi haastattelutyökalun käytöstä. Tuvan nuorisotyöntekijä oli yllättynyt. Hän osasi nuorien tuntemuksen perusteella pohtia haastattelutyökalun mahdollista uusintakäyttöä sekä haastattelutyökalun hyödyntämistä myöhemmin keväällä. Nuorisotyöntekijä pohti auttaisiko haastattelutyökaluun sekä sen käyttöön tutustuminen yhteisesti ennen käyttöönottoa. Emme itse pysty toteuttamaan haastatteluja enää keväällä 2024, koska ajankohta on opinnäytetyömme aikatauluun liian myöhäinen. Haastattelutyökalu jäi vapaasti käytettäväksi Poikien Tuvalle. Jätimme konkreettiseen muotoon tehdyn haastattelutyökalun Poikien Tuvalle laminoitujen kuvien, emoji- ja kysymyksien kanssa myöhempää käyttöä varten.

Kuva 16. Työkalu sekä sitä varten tulostetut sekä laminoituvat kuvat jätettiin Poikien Tuvalle tulevaisuuden käyttöä varten.

6 SAATUJEN TULOSTEN TARKASTELU, RAPORTOINTI JA ANALYSOINTI

Saatujen tulosten tarkastelu, raportointi ja analysointi kuuluu PDCA-mallin check-vaiheeseen. Check-vaiheessa verrataan saatuja tuloksia alkuperäiseen suunnitelmaan. Kertaamme suunnitelmamme vaiheet ja suunnitelmamme toteutumista.

Alkuperäinen suunnitelmamme oli toteuttaa kysely Tuvan kävijöille Webropol-kyselyn avulla. Vähäisen osallistujamäärän takia totesimme, että Webropol-kysely on tähän huono työkalu. Totesimme yksilohaastattelun sopivan pienelle osallistujamäärälle. Saimme idean lähteä kehittämään omaa työkalua haastatteluun vastaamisen tueksi. Haastattelutyökalu tarjoaisi useita vastausvaihtoehtoja kuvina, joita valitsemalla tuettaisiin asiakkaan mielipiteen ilmaisua sekä heräteltäisiin keskustelua.

Jo ennen haastattelujen toteuttamista huomasimme niiden toteuttamiseen liittyvän riskitekijän: haastateltavia oli vain muutama, minkä takia opinnäytetyömme suunnitelmaa piti muokata. Työmme tilaajan tavoitteena oli saada jatkorahoitushakemukseen esille asiakkaiden kokemuksia ja asiakkaiden palautetta tuvan toiminnasta. Emme kuitenkaan saaneet kerättyä palautetta haastattelutyökalun avulla. Tiedostimme riskit ja päätimme edetä työn tilaajan kanssa, vaikka toivottuja tuloksia ei saatu. Vaikka toivottuja tuloksia ei saatu, saimme kerättyä haastattelutyökalusta sekä nuorten että ohjaajien mielipiteitä sekä kehitysideoita. Opinnäytetyömme muuttui matkan varrella mahdollisuuksien ja toiminnan mukana. Työelämäkumppanimme edustaja hyödynsi jatkorahoituksen hakemiseen muita lähteitä ja kokemuksia.

Haastatteluun osallistui yksi henkilö, joka ei halunnut käyttää kehittämäämme haastattelutyökalua. Haastattelun aikana esittelimme ensin haastattelutyökalua ja annoimme aikaa tutustua siihen. Haastattelun aikana ja haastattelun loppuksi kehotimme häntä haastattelutyökalun käyttöön. Muistutimme työkalun käytön olevan vapaaehtoista, jolloin hän kieltäytyi sen käytöstä ja jatkoi kysymyksiin vastailua sanallisesti.

Haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin suunnitelman mukaisesti. Nauhoitteet poistettiin litteroinnin jälkeen. Litteroitu haastatteluaineisto osoitti, että emme voi käyttää haastattelun sisältöä, koska emme pysty arvioimaan tulosten luotettavuutta. Kyseessä oli yhden henkilön mielipide. Koska kerättyä haastatteluaineistoa oli vähän, sen tarkempi analysoiminen ei ollut järkevää. Tulkitamme mukaan haastateltava olisi hyötynyt haastattelun aikana lisätuesta. Haastateltava vastasi kysymyksiin useimmiten kyllä tai ei. Haastattelussa saatujen vastauksien tulkinta oli tämän takia haastavaa.

Huomasimme litteroidusta aineistosta, että haastattelussa käyttämämme kysymykset voitiin tulkita haastattelua johdatteleviksi, mikä sai meidät miettimään haastattelussa saatujen niukkojen vastausten luotettavuutta. Tässä esimerkkejä litteroidusta aineistosta mitkä opiskelijoiden kysymyksistä voitaisiin tulkita johdattelevaksi: Onko sijainnissa jotain vaikeaa, kun tämä on viidennessä kerroksessa vähän piilossa, oliko alussa vaikea löytää? Oletko itse sosiaalisessa mediassa? Voisiko somemainonta toimia? Kysymyksiä piti avata enemmän ja antaa haastateltavalle esimerkkejä esimerkiksi siitä, miten tuvan toiminta olisi voinut vaikuttaa asiakkaan itsetuntoon, tai siitä, miten on itse vaikuttanut toimintaan. Tässä tilanteessa vaikuttamisen käsitteen avaaminen olisi ollut tarpeellista. Esimerkkien antamisen takia emme voi tietää, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet asiakkaan itsetuntoon tai oliko asiakas kokenut saavansa vaikuttaa tuvan toimintaan.

Valitsimme toimia opinnäytetyön suunnitelmamme mukaisesti, jotta saisimme arvokkaita oppimiskokemuksia sekä opinnäytetyön prosessista tulisi meille hyödyllinen oppimisprosessi. Arvokkain opetus oli kuinka muuttaa suunnitelmaa vastaamaan asetettuja tavoitteita, mutta pyrkiä pysymään mahdollisimman lähellä alkuperäistä suunnitelmaa. Kaikkea ei tarvinnut suunnitella alusta ja hyödynsimme esimerkiksi lähteitä aikaisemmista suunnitelmista. Opimme, kuinka hyödyntää jo tehtyä työtä muuttuvissa tilanteissa muuttamalla suunnitelmaa tilanteen vaatimusten mukaiseksi.

Pohdimme mitä tietoa meille oli kertynyt opinnäytetyöprosessin aikana kuten työelämäkumppanin ja meidän välisestämme viestittelystä, asiakkaiden mielipiteistä, asiakkaiden käyttäytymisestä, ohjaajien kertomuksista sekä meidän omista havainnoistamme. Pohdimme opinnäytetyön tulosten luotettavuutta, jos sen perustasi vain yhdeltä ihmiseltä saatuun mielipiteeseen. Totesimme mahdolliset tulokset epäluotettavaksi ja kyseenalaistettaviksi opinnäytetyön luotettavuuden näkökulmasta, vaikka ne voivat haastateltavalle olla totuuksia ja edustavat hänen mielipidettään. Haastattelun toteuttaminen koettiin tärkeäksi oppimisen ja haastattelutyökalun testaamisen kannalta, vaikka epäilimme haastattelun toteuttamista ennen haastattelua.

Jouduimme soveltamaan kirjoittamaamme suunnitelmaa, koska opinnäytteen vaikuttivat monet tekijät ja pohtimamme riskit kävivät toteen käytännön toteutuksessa. Opinnäytteen edetessä huomasimme sen muuttuneen enemmän toiminnalliseksi kehittämistyöksi. Toiminnallinen opinnäytetyö on kehittäminen, jossa alussa määritellään tavoitteet, suunnitellaan toteutus, valitaan menetelmä, aikataulutetaan työskentely eri vaiheisiin ja pohditaan, miten valmiista opinnäytetyötä arvioidaan ja miten palaute kerätään (Kostamo ym. 2022, luku 1.2). Sovimme opinnäytetyötä ohjaavan opettajan sekä työelämäkumppanimme edustajien kanssa toiminnallisen opinnäytetyön muuttamisesta toiminnalliseksi kehittämistyöksi vastoinkäymisten seurauksena sekä haastatteluiden jäädessä yhteen niukkaan haastatteluun. Kehittäminen tehdään työelämäkumppanin kanssa tiettyyn ympäristöön tarpeeseen, jossa on havaittu kehittämistarve (Kostamo ym. 2022, luku 1.2).

Toiminnallisessa kehittämisessä tavoitteena on ammatillinen tuotos, joka palvelee kohderyhmän (esim. työntekijät, asiakkaat) tai toimintaympäristön (esim. yritys, organisaatio) arjen käytäntöjä (Kostamo ym. 2022, luku 1.1). Tämän opinnäytetyön kehittämisen tulos on haastattelutyökalu.

7 LUVAT JA KUSTANNUKSET

Lopullisia kustannuksia opinnäytetyöstämme syntyi materiaalihankinnoista: kartongeista, tusseista ja viivoittimesta työkalualustaa varten ja matkustami-

sesta tuvalle pääkaupunkiseudulta Joensuuhun junalla. Kustansimme itse materiaalikulut, koska se oli käytännöllisin ratkaisu. Olisimme saaneet materiaaleja todennäköisesti myös työelämäkumppaniltamme.

Toimintaillan palkinnot eli karkkipussi sekä muumitikkarit tulivat työelämäkumppanin puolesta pyytäessämme ne hankittavaksi toimintasuunnitelman lähettämisen yhteydessä. Palkintojen hankkimisesta sovittiin yhdessä työelämäkumppanin kanssa tarkoituksena motivoida nuoria osallistumaan toimintailtaan.

Opinnäytetyötä varten meidän oli kerättävä osallistujilta suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta. Haastattelutyökalua pääsivät tutkimaan kaikki halukkaat. Haastatteluun osallistumiseen tarvittiin vanhemman allekirjoituksella täydennetty suostumus. Alaikäisen ollessa 15-vuotias riittää hänen oma suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 9). Tuvan kanta-asiakkaat olivat yli 15-vuotiaita, mutta suostumuslomakkeessa otettiin huomioon myös huoltajan suostumuksen pyytäminen. Haastatteluun osallistumiseen tarvittiin vanhemman allekirjoituksella täydennetty suostumus, jollei haastatteluun osallistuja ollut täyttänyt kahdeksaatoista vuotta.

Suostumusta opinnäytetyötutkimukseen osallistumisesta pyydettiin ensisijaisesti Poikien Tuvan asiakkailta. Osallistumista koskevia eettisiä kysymyksiä pohdittaessa otimme huomioon iän lisäksi nuoren oman halukkuuden osallistua opinnäytetyöhön. Osallistuessaan opinnäytetyöhön asiakkaalla oli oikeus osallistua vapaaehtoisesti opinnäytetyöhön tai kieltäytyä osallistumasta toteutukseen. Jos osallistuminen ei ollut nuoren tahdon mukaista, nuoren osallistuminen voitiin keskeyttää. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. 8.) Korostimme nuorille opinnäytetyöhön osallistumisen vapaaehtoisuutta, joka näkyi haastatteluihin osallistumisena sekä siitä kieltäytymisenä. Oli perusteltua jättää yksi nuorista haastatteleematta, koska hän oli epävarma tahdostaan osallistua.

Opinnäytetyötä varten keräsimme tarvittavat luvat ja suostumukset sekä varmistimme, että tutkimus ei vaarantanut kenenkään terveyttä tai turvallisuutta. Kunnioitimme tutkimuksen kaikkia osapuolia. Kerroimme aineiston keruusta ja käsittelystä haastateltaville sekä noudatimme salassapidon säädäntöä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 9.) Asiakkaille laadittiin selkeä tiedote opinnäytetyöstä, jotta ei jäisi epäselvyyksiä. Kävimme itse kertomassa opinnäytetyöstä. Tarjosimme mahdollisuutta kysyä opinnäytetyötä koskevista asioista ollessamme paikan päällä, jotta opinnäytetyöstä ei jäisi epäselvyyksiä.

Opinnäytetyötä varten pyysimme työelämäkumppanimme edustajalta tutkimusluvan opinnäytetyön toteutukseen. Työelämäkumppanimme allekirjoitti sopimuksen sekä skannasi allekirjoitetun sopimuksen sähköiseen muotoon.

8 POHDINTA

Pohdinta kuuluu PDCA-mallin mukaisesti act-vaiheeseen, jossa tehty työ arvioidaan ja tarkastetaan. Act-vaiheessa pohdimme sekä kertaamme PDCA-mallin toteutumista opinnäytetyössämme. Pohdimme haastattelutyökalun tulevaisuutta sekä sitä, kuinka haastattelutyökalua voisi hyödyntää tulevaisuudessa. Pohdimme, mitä opimme opinnäytetyöprosessista.

8.1 PDCA-malli opinnäytetyössämme

PDCA-malli koostuu plan-, do-, check- ja act-vaiheista (Arter 2022). Opinnäytetyömme plan-vaiheessa otimme yhteyttä Poikien Tupaan tarkoituksenaamme selvittää mahdollisuutta opinnäytetyön toteutukseen. Kysyimme työelämäkumppaniltamme, olisiko sillä meille aihe-ehdotusta, jota lähteä toteuttamaan. Saimme heiltä suostumuksen yhteistyöhön sekä aihe-ehdotuksen, jota lähdimme työstämään. Aihe-ehdotus muodostui työelämäkumppanimme työn pohjalta. Lähdimme kirjoittamaan opinnäytetyön suunnitelmaa meille annettujen tietojen sekä toiveiden pohjalta. Plan-vaiheessa saimme idean lähteä kehittämään haastattelutyökalua helpottamaan Poikien tuvan asiakkaiden mielipiteiden ilmaisua. Plan-vaiheeseen kuuluivat myös useat työelämäkumppanin kanssa vaihdetut sähköpostiviestit, yhteiset Google Meet -palaverit, opiskeli-

joiden Teams-tuokiot suunnitelman kirjoittamiseksi sekä kehittämiseksi, opinnäytetyöprosessin mukaisiin tuokioihin osallistuminen, toimintaillan suunnittelu, haastattelun kysymyksien pohtiminen sekä käytännön lupa-asioiden selvittäminen.

Do-vaiheessa toteutimme opinnäytetyösuunnitelmaamme. Do-vaiheeseen kuului käyntejä Poikien Tuvalla. Ensin paikalla kävi toinen opinnäytetyön kirjoittajista sopimassa Poikien Tuvan nuorisotyöntekijöiden kanssa aikatauluista sekä käytännön asioista. Seuraavana pidimme toimintaillan tutustuaksemme Poikien Tuvan asiakkaisiin ennen haastatteluja. Hyödynsimme toimintailtaa opinnäytetyömme markkinointiin. Do-vaiheeseen kuului haastattelutyökalun rakentaminen konkreettiseen muotoon sekä haastatteluiden toteutus. Do-vaiheessa keräsimme tarvittavat luvat ja asiakirjat, muun muassa tutkimusluvan työelämäkumppaniltamme. Jaoimme haastateltaville haastatteluun osallistumista koskevat tiedotteet ja luvan pyytämiseen vaaditut asiakirjat. Keräsimme asiakkaiden mielipiteitä haastattelutyökalusta haastattelupäivänä. Haastatteluun osallistui yksi henkilö, joka ei lopulta halunnut hyödyntää haastattelutyökalua haastattelussa.

Check-vaihe alkoi haastattelupäivän yhteydessä, kun jouduimme pohtimaan yhdessä työelämäkumppanimme kanssa, kuinka opinnäytetyön raportti saataisiin toteutettua. Jatkorahoitukseen tarvittavat tiedot keräsi Joensuun settlementin työntekijä. Työelämäkumppanimme toivoi opinnäytteen valmistumista. Check-vaiheessa analysoimme litteroitua haastatteluaineistoa ja pohdimme, saimmeko kerättyä kasaan tarpeeksi aineistoa opinnäytetyön raporttia varten sekä pohdimme kerätyn aineiston luotettavuutta. Pohdimme opinnäytetyömme suuntaa ja tarkastelimme asiakkailta keräämiämme mielipiteitä.

Act-vaiheessa kävimme Poikien tuvan nuoriso-ohjaan kanssa keskustelun haastattelun jälkeen. Kerroimme tekemiämme huomioita haastattelusta nuorisotyöntekijälle. Yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa pohdimme, olisiko haastattelutyökalun hyödyntämättömyyden taustalla sen vieraus. Olisiko haastattelutyökalua helpompi hyödyntää tulevaisuudessa, kunhan nuorisotyöntekijät tutustuvat asiakkaiden kanssa yhdessä siihen? Haastattelutyökalu jäi Poikien

tuvalle myöhempää käyttöä sekä hyödyntämistä varten. Haastattelutyökalua suunniteltiin hyödynnettäväksi seuraavana keväänä Poikien tuvan asiakaspa-lautekyselyissä. Act-vaiheeseen kuului meidän pohdintaamme haastattelutyökalun toteutuksen eri vaiheista sekä omaa pohdintaamme kohtaamistamme haasteista ja opinnäytetyön prosessista.

8.2 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössämme emme kysyneet henkilötietoja. Valitsimme tehdä näin, koska osallistujamäärä oli pieni. Iän kysyminen oli oleellista suostumuslomakkeita kerätessä. Koko opinnäytetyömme ajan painotimme, että osallistuminen oli vapaaehtoista eikä kenenkään ollut siihen pakko osallistua. Kerroimme etukäteen, mitä työssämme tutkitaan ja annoimme tarvittavat tiedot opinnäytetyöstämme. Selitimme, mitä opinnäytetyö tarkoittaa, koska se ei ollut kaikille tuttu käsite.

Tutkimuksemme luotettavuuden arviointi oli haasteellista, koska tutkimuksemme ei tuottanut paljoa arvioitavaa materiaalia. Aineistoa ei voinut luotettavasti tutkia, koska sitä on kerätty vain yhdeltä asiakkaalta, joka ei käyttänyt työkalua avukseen. Haastattelutyökalun toimivuuden arvioiminen on samasta syystä haastavaa. Saimme kerättyä asiakkaiden sekä nuorisotyöntekijöiden mielipiteitä työkalusta, mutta sen käytännön toimivuudesta ja hyödyistä emme saaneet tietoa. Saimme kerättyä kehityskohteita haastattelutyökalulle nuorten antamista mielipiteistä, minkä vuoksi oli perusteltua kirjoittaa opinnäytetyömme raportti haastattelutyökalun kehittamisestä ja kehitysvaiheista.

8.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Lopputulos on sekin, etteivät asiat menneet suunnitellusti. Meidän piti vain arvioida tilannetta uudestaan ja toimia tilanteen mukaisesti. Opinnäytetyössämme tuli muutoksia monessa vaiheessa. Suurin osa niistä oli sellaisia, mihin emme pystyneet vaikuttamaan. Opinnäytetyön haastatteluun osallistujista ei ollut takeita missään vaiheessa opinnäytetyötämme. Pyrimme kuitenkin toimimaan osallistujien saamiseksi ja opinnäytetyön onnistumiseksi esimerkiksi mainostamalla, Tupaan ja sen toimintaan tutustumalla, Tuvalla käymällä

(kolme kertaa), toimintaillan pitämisellä ja siihen varatuilla palkinnoilla, säännöllisillä palavereilla niin yhteistyökumppaniin kuin opettajien kanssa, nuoria motivoimalla ja kehittämällä heidän tarpeitaan vastaavan haastattelutyökalun.

Me opiskelijat pysyimme pitkäjänteisinä opinnäytetyön eri vaiheissa. Oli otettava huomioon, että työelämässä tehtävät hankkeet eivät aina onnistu niin kuin olisi toivottu. Silti niistä saadaan arvokasta tietoa sekä kokemuksia. Jatkossa voimme miettiä, mitä voisimme tehdä toisin. Epäonnistumisista emme saaneet lannistua, vaan niistä oli opittava sekä hyödynnettävä sitä, mitä kykenimme. Opinnäytetyötä kehitettiin vastaamaan muuttuvia tilanteita. Tehtyä työtä kykenimme hyödyntämään ja kehittämään tilanteen mukaiseksi, vaikka tulokset eivät olleet alkuperäisen suunnitelman mukaisia.

Me opinnäytetyön kirjoittajina hyödyimme opinnäytetyöprosessista sekä opimme asiakaslähtöisestä työskentelystä työelämäkumppanin toiminnan kautta. Opimme Poikien Tuvan asiakkaista nuorisotyöntekijän kanssa käytyjen keskustelujen myötä. Opimme ymmärtämään Tuvan työntekijöiden kohtaamia haasteita. Tietopohjamme ja käsityksemme laajenivat, saimme lisää kokemuksia nuorten kanssa toimimisesta, opimme kolmannen sektorin työstä sekä yksinäisyyden torjumisesta. Saimme kontaktin työelämään. Yhdessä työelämäkumppanimme kanssa pohdimme mahdollisuuksia sekä haasteita sähköpostin välityksellä ja etäpalavereiden avulla.

Tutustuessamme Tuvan nuoriin meillä ei ollut tietoa nuorten taustoista. Yksi nuorista puhui avoimesti nepsy-diagnoosistaan. Muut arviot perustuvat tekemiimme havaintoihin. Pystyimme arvioimaan nuorten kohtaamaa yksinäisyyttä ja syrjäytymistä vain omasta näkökulmastamme. Eräs nuori kertoi avoimesti kavereistaan tuvan ulkopuolella, kun muut nuoret eivät halunneet puhua tilanteistaan ja kokemuksistaan. Nuorten käytöksen perusteella sekä tarkkailemalla sosialisoitumisen tasoa tuvalla olisi voinut tehdä päätelmiä yksinäisyydestä sekä nuorten sosiaalisista taidoista, mutta ne eivät kertoneet koko totuutta. Yksinäisyyden ja syrjäytymisen tulkitseminen jäi päättelyn varaan,

koska emme oppineet tuntemaan nuoria kunnolla. Olisimme voineet keskustella aiheesta nuoriso-ohjaajien kanssa, mutta painotimme tiedon keräämistä haastatteluiden avulla.

Nuoret viihtyivät tuvalla ja kävivät siellä, koska kokivat sen olevan itselleen hyödyllistä sekä hyvä tapa viettää vapaa-aikaa. Meille opinnäytetyön kirjoittajille jäi kuva siitä, että nuoret kokivat aikuisen läsnäolon tuvalla merkitykselliseksi. Nuoriso-ohjaajien kanssa hakeuduttiin juttelemaan avoimesti kiinnostuksen kohteista sekä heidän kanssaan vitsailtiin, pelailtiin ja istuttiin iltaa. Nuorisotyöntekijät kyselivät nuorilta, mitä tehdään, sekä tarjosivat mahdollisuutta vaikuttaa Tuvan toimintaan. Tarkoituksena oli saada Tuvan toiminnasta nuorten näköistä. Valmis suunnitelmapohja oli olemassa Tuvan toimintakeroista. Nuorilta kysyttiin kuitenkin tarkennuksia toimintasuunnitelmaan esimerkiksi, mitä ruokia kokataan tai mitä leivotaan yhdessä. Nuoret vaikuttivat toimintaan osallistumalla sekä kertomalla mielipiteitään tutuille nuoriso-ohjaajille. Välillä ohjaajat joutuivat kysymällä selvittämään nuoren mielipidettä. He yrittivät tukea nuorten osallisuutta sekä kuulluksi tulemistä. Osallisuuden tukeminen näkyi heillä siinä, että nuoret saivat tulla kuulluksi ja vastavuoroisesti he kuuntelivat ohjaajia kuten osallisuutta kuvaillaan tekstissämme aikaisemmin (Hyväri ym. 2019, 47). Osallisuus on myös yhdessä tekemistä ja yhteisön tai ryhmän kokemusten jakamista sekä luottamusta. (Hyväri ym. 2019, 47.) Tämä näkyikin tuvan toiminnassa. Ehkä meidän opiskelijoiden vieraus vaikutti omalta osaltaan haastatteluihin. Olisiko tulos ollut eri, jos haastattelun olisi toteuttanut tuttu nuorisotyöntekijä? Saako hän nuorista enemmän irti olemalla tuttu turvalliseksi koettu aikuinen, joka osaa tulkita nuorten eleitä?

Keskeisiä kohtaamiemme ongelmia olivat rajallinen osallistujamäärä sekä nuorten haluttomuus Haastattelutyökalun käyttämiseen. Se ei vastannut Vainikan (2023,2) tekemää opinnäytetyötä, johon saatiin viisi osallistujaa. Tutkimuksen kohderyhmä oli toisessa opinnäytetyössä hieman laajempi. Yhtenä jatkotutkimusaiheena voisi pohtia, kuinka Tupa tavoittaisi enemmän yksinäisyttä kohtaavia nuoria. Settlementin tilojen sijainti on keskeinen Joensuussa ja helposti tavoitettavissa. Sukupuolisensitiivisen työtteen mukaisesti tuvalla on salliva tunnelma, jolloin toimintaan mukaan meneminen oli tehty helpoksi.

Huomasimme kuitenkin erään ristiriitaisen seikan tehdessämme tiedotetta opinnäytetyöstä; saimme palautetta, ettei poika- sanaa haluta käyttää ilmaiseen osallistujien sukupuolta, koska joku voi loukkaantua sen käytöstä. Toiminta kuitenkin toimi Poikien Tupa -nimellä, joten rajaako se osallistujien ulkopuolelle sukupuoliroolin vaikeaksi kokevia sukupuolikokemuksen eri tavalla määritteleviä nuoria. Varsinkin heitä, jotka määrittelevät sukupuolensa muun- sukupuoliseksi tai eivät halua määritellä sukupuoltaan. Opinnäytetyössämme sukupuolisensitiivistä toimintaa määritellään toimintana, jossa nuorille annetaan tilaa olla juuri sellaisia, kuin he itse määrittelevät olevansa. (Salmenkangas & Wallin 2019, 14). Tyttöjen Tuvalle tehdyssä opinnäytetyössä Vainikka (2023,2) tupa koettiin turvalliseksi paikaksi käsitellä sateenkaarteemoja sekä tilat koettiin turvallisiksi, mutta voiko saman päätelmän tehdä poikien tuvan toiminnasta toisen opinnäytteen perusteella? Ominaista sukupuolisensitiiviselle nuorisotyölle on heikommassa asemassa olevien nuorten hyvinvoinnin edistäminen, yksilön tarpeiden sekä yhteisöllisyysmahdollisuuksien huomioiminen, dialoginen ja osallistava työskentely ja matalankynnyksen vapaaehtoinen toiminta. (Loistosetlementti s.a.) Tämä kuvaa Poikien Tuvan toiminnan raameja siellä korostuu erityisesti matalankynnyksen toiminta sekä nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Toinen jatkotutkimus aihe voisi olla haastattelutyökalun hyödyntäminen, jolloin voitaisiin tutkia, että saadaanko sen avulla kerättyä toivottuja tuloksia. Opinnäytetyön aikataulu rajoitti meidän resurssejamme jatkaa opinnäytetyötä tämän pidemmälle. Emme voineet taata, olisimmeko saaneet erilaista tulosta, vaikka olisimme kehittäneet työtämme pidemmälle. Sama pätee työelämässä. Aikataulut toimivat rajoittavina tekijöinä haasteiden keskellä, jolloin kaikkea ei ehdi toteuttaa suunnitellusti. Kirsi Yli-Kaitala pohtii Marja Sarkkisen artikkelissa, että aikataululliset resurssit ovat verrattavissa rahallisiin resursseihin. Työntekijän tulee pohtia, ovatko tarjotut projektit mahdollisia toteuttaa toivotun aikataulun puitteissa. (Sarkkinen 2019.)

Työkalun hyödyntäminen jäi Poikien Tuvan nuoriso-ohjaajien vastuulle. Opinnäytetyömme tuotoksena syntyi haastattelutyökalu, jonka kehitimme alusta

loppuun. Haastattelutyökalua on mahdollisuus käyttää jatkossa vapaasti Poikien Tuvalla. Jatkotutkimuksia ajatellen voisi selvittää, päästäänkö haastattelutyökalua hyödyntämään asiakaspalautteen keräämisessä. Kuinka nuoria saataisiin motivoitua hyödyntämään haastattelutyökalua sekä mahdollisuutta tuoda omia kokemuksiaan ja mielipiteitään esiin? Mitä olisimme voineet tehdä toisin, jotta olisimme päässeet haluamaamme lopputulemaan, vai olisiko se ollut mahdollista ollenkaan? Haastattelutyökalu oli suunniteltu nepsy-nuoria ajatellen, joten koettiin työkalu oman mielipiteen ilmaisua alentavaksi, vaikka tarkoituksena oli tukea nuorten oman mielipiteen ilmaisua? Oliko taustalla haluttomuutta osallistua opinnäytetyöhön? Koettiin Tuvan toiminnan aikana tapahtuva vaikuttaminen riittäväksi?

Asiakkailta saatujen mielipiteiden pohjalta kysymyksiin tulisi tehdä tarkennuksia ja olla tarkempi kieliopissa sekä oikeinkirjoituksessa. Myös ulkoasun siisteyteen olisi syytä kiinnittää huomiota, koska tällaiset asiat voivat häiritä tarkkasilmäisimpiä. Haastattelutyökalun ryppyinen kuljetuksessa kärsinyt ulkoasu vaati suoristamista, ja se tapahtui teippaamalla työkalu pöytään kiinni. Suunnitelma haastattelutyökalun rakentamiseen on olemassa, joten haastattelutyökalun pystyisi rakentamaan konkreettiseen muotoon uudestaan käyttäen uusia materiaaleja. Haastattelutyökalun ulkoasu on siistimpi uudelleen rakennettuna. Kysymyksiä voidaan muokata sekä tarkentaa vastaamaan nuorten tilannetta.

LÄHTEET

Aalto käsikirja. 2018. Jatkuvan kehittämisen periaate PDCA. Aalto yliopisto. Päivitetty 27.10.2022. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.aalto.fi/fi/aalto-kasikirja/jatkuvan-kehittamisen-periaate-pdca> [viitattu 22.10.2023].

Arter. 2022. PDCA-malli käytännössä. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.arter.fi/pdca-malli-kaytannossa-laadunhallinnan-kivijalkana/> [viitattu 17.5.2023].

Arvokas. Arvokas-ohjelma. Mikä ihmeen Arvokas?. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://www.sinaoletarvokas.fi/arvokas-ohjelma/> [viitattu 15.11.2023].

Asy.fi. 2022. Miten puhumme itsestämme ja kuinka haluamme meille puhuttavan Autismin syrjimätön sanasto. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://asy.fi/wp-content/uploads/2022/10/AAVA-hankkeessa-tuotettu-sanasto.pdf> [viitattu 7.6.2023].

Autismikirjon häiriö. 2023 Käypähoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. WWW-dokumentti.

Julkaistu 23.01.2023. Saatavissa: <https://www.kaypahoito.fi/hoi50131> [viitattu 22.10.2023].

Autismiliitto. s.a. Kehitykselliset neuropsykiatriset häiriöt. WWW-sivu.

Saatavissa: <https://autismiliitto.fi/autismi/erilaista-autismia/neuropsykiatriset-hairiot/> [viitattu 20.3.2023].

EAPN. s.a. The European Anti-Poverty Network. Who we are. WWW- sivusto.

Saatavilla: <https://www.eapn.eu/who-we-are/what-is-eapn/> [viitattu 12.11.2023].

ECYC. s.a. The European Confederation of Youth Clubs. About us. WWW-sivusto.

Saatavilla: <https://www.ecyc.org/about-us> [viitattu 12.11.2023].

Gavrilov. T. 2020. Kuvakommunikointi kuuluu kaikille. AMK-lehti/ UASJournal. Journal of Finnish Universities of Applied Sciences. 3/2020. Julkaistu 7.10.2020. WWW-julkaisu

Saatavissa: <https://uasjournal.fi/3-2020/kuvakommunikointi-kuuluu-kaikille/> [viitattu 11.4.2023].

Helenius. J., Kivimäki. H. & Hietanen-Peltola. M. 2022. Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaiden kokemuksia kouluarjesta. Kouluterveyskyselyn tuloksia. THL. Työpaperi 54/2022. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-988-7> [viitattu 17.5.2023].

Humak. 2019. Non-formaali oppiminen. Mitä tarkoittaa non-formaali oppiminen? WWW- dokumentti.

Saatavissa: <https://fi.nonformal-education.eu/mita-tarkoittaa-non-formaali-oppiminen-tai-non-formaali-koulutus-kasvatus-mita-silla-tarkoitetaan-niin-oppijan-kuin-kouluttajan-nakokulmasta/> [viitattu 12.11.2023].

Hyväri. S, Lindholm. M & Nummela. N. 2019. Nuorten osallisuuden vahvistaminen teatteri- ja liikunta-alan yhteistoimintaa kehittämällä. DIAK puheenvuoro. Diakonia ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://dialogi.diak.fi/wp-content/uploads/sites/8/2019/04/Diak-puheenvuoro-20.pdf#page=47> [viitattu 21.5.2023].

IFS. s.a. The International Federation of Settlements and Neighborhood Centers. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://ifsnetwork.org/> [viitattu 12.11.2023].

Instagram. 2023. Poikien Tupa: @poikientupa. Joensuun settlementti. Julkaistu 15.8.2023. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/Cv9x1myNrRB/> [viitattu 21.8.2023].

Joensuun Settlementti. s.a. Settlementti Joensuu. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/> [viitattu 16.3.2023].

Joensuun Settlementti. s.a. Settlementtiarvot. Settlementti Joensuu. WWW-sivusto. Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/joensuun-setlementti-ry/setlementtiarvot/> [viitattu 16.3.2023].

Joensuun Settlementin Tupatoiminta. 2023. Joensuun Settlementti. WWW-sivusto. Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/lapset-ja-nuoret/tupatoiminta#poikientupa> [viitattu 30.11.2023].

Kealy. D., Seidler. Z. E., Rice. S. M., Cox. D. W., Oliffe. J. R., Ogradniczuk. J. S. & Kim. D. 2021. Reduced Emotional Awareness and Distress Concealment: A Pathway to Loneliness for Young Men Seeking Mental Health Care. Brief research report article. Frontiers in Psychology. Volume 12/2021. 21.06.2021. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.679639/full> [viitattu 17.5.2023].

KESY. s.a. Keskustelu symbolein – demoversio. Ohje Kesyn käyttöön. Valtteri. Vanhempainliitto. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/08/Ohje-KE-SYN-k%C3%A4ytt%C3%B6n-20082018.pdf> [viitattu 11.4.2023].

Kivijärvi. A. 2022. Läpi kriisien. Nuorisobarometri 2022. Nuorisotutkimusverkoston julkaisut. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2023/03/nuorisobarometri-2022-web.pdf> [viitattu 17.5.2023].

Korva-Perämäki, M. 2017. Syrjäytymisen monet kasvot -Suomen palvelujärjestelmä on liian pirstaleinen. *RIKU-lehti*3/2017, 7–9. Verkkolehti. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.riku.fi/content/uploads/su_file/1904_RIKU_3_2017_pieni.pdf [viitattu 20.3.2023].

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilka, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.228667?sid=3524908121> [viitattu 14.12.2023].

Kyllönen, K. & Suhonen P. 2021. Nuorten miesten seksuaaliterveyden edistämisen salkku - Joensuun Setlementin Poikien Tuvan työntekijöille ja Isosisaruksille. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sairaanhoidajakoulutus. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/502582> [viitattu 22.10.2023].

Leino, M. 2023. Autismikirjo. Autismikirjon henkilön rekrytointi. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.autismikirjonrekrytointi.fi/autismikirjo> [viitattu 7.6.2023].

Lindström, J., Kukkonen, S., Rahikainen, J. & Rainto, S. 2022. Sukupuolisen-sitiivisyyttä modernissa kasvatuksessa. Oamk Journal. Oulun Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Julkaistu 16.6.2022. WWW-julkaisu.

Saatavissa: <https://oamk.fi/oamkjournal/2022/sukupuolisen-sitiivisyytta-modernissa-kasvatuksessa/> [viitattu 21.5.2023].

Loistosetlementti. s.a. Sukupuolisen-sitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Sukupuolisen-sitiivisyys.fi. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://loistosetlementti.fi/sukupuolisen-sitiivisyys/> [viitattu 14.3.2023].

Mikkonen, T. 2022. Lean käytäntöön: Opas tieto- ja palvelutyön kehittämiseen. Helsinki: Helsingin seudun kauppamari. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.229228?sid=3472798834> [viitattu 13.12.2023].

Muu, mikä? 2020. Muu, mikä? Sukupuolivähemmistönuorten visio. 2020. Päivitetty versio vuodelta 2016. Muu, mikä? -hanke. Sukupuoliosaamiskeskus. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.dropbox.com/s/v0ghdfjmupaf9ab/Muu-mika_2016_pdf.pdf?dl=0 [viitattu 21.5.2023].

Papunet. 2023. Kuvat kommunikoinnissa. Tietoa puhevammaisuudesta. Päivitetty: 2023. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://papunet.net/tietoa/kuvat-kommunikoinnissa> [viitattu 11.4.2023].

Sivustoa ja dokumenttia päivitetty. Uusi sivusto:

Papunet. 2023. Kuvat ja esineet kommunikoinnissa. Kuvat piirtäminen ja esineet. Kuvat kommunikoinnin välineenä. Päivitetty 7.11.2023. WWW- sivu
Saatavissa: <https://papunet.net/kuvat-piirtaminen-ja-esineet/> [viitattu 27.11.2023].

Poikien Tupa esite. s.a. Joensuun setlementti. PDF-dokumentti.
Saatavissa: <https://setlementtijoensuu.fi/wp-content/uploads/2022/03/PTe-site2021.pdf> [viitattu 20.3.2023].

Salmenkangas. M. & Wallin. R. 2019. Sukupuolisensitiivinen hanketyö. Näkökulmia ja työkaluja nuorten kanssa työskentelyyn. Metropolia Ammatti-korkeakoulu. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/275456/2019_OIVA_10_Sukupuolisensitiivinen_hanketyo.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 14.3.2023].

Sarkkinen. M. 2019. Viisi vinkkiä parempaan ajanhallintaan työssä. Työterveyslaitos. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://www.ttl.fi/tyopiste/viisi-vinkkia-parempaan-ajanhallintaan-tyossa> [viitattu 19.12.2023].

Setlementtiliitto. s.a. Setlementtiliiton kotisivut. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://setlementti.fi/> [viitattu 16.3.2023].

Stevanovic, M & Koskinen, E. 2018. Sosiaalinen vuorovaikutus autismikirjon häiriössä – keskustelututkimuksen näkökulma. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo14588> [viitattu 6.6.2023].

STM.fi. s.a. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Sosiaali- ja Terveysministeriö. WWW- artikkeli.

Saatavissa: <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy> [viitattu 26.5.2023].

THL. s.a. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet> [viitattu 12.4.2023].

Tilastokeskus. Elinolotilasto. 2023. Yksinäisyyttä koki 29,7 % 16 vuotta täyttäneistä henkilöistä vuonna 2022. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.stat.fi/julkaisu/cl8sh640so9n30bw7s21tu6s8> [viitattu 24.11.2023].

Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. 3/2019. PDF-dokumentti

Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf [viitattu 12.4.2023].

Taalikka, J. & Tukio, J. 2022. Puhu vaan. Opas 16–22-vuotiaiden poikien seksuaalikasvatuksen tueksi. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosionomi (AMK). PDF-Dokumentti.

Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/749014> [viitattu 22.10.2023].

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf [viitattu 25.5.2023].

Vainikka, V.2023. "Uskaltaa olla oma itsensä": Joensuun Setlementin Tyttöjen Tuvan ja Moninaisuus Meissä -iltojen kävijöiden kokemuksia. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/794865/Vainikka_Vilma.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 22.10.2023].

Valtion nuorisoneuvosto. 2023. Katsaus nuorten hyvinvointiin 2023. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, numero 70. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2023/03/hyvinvointikat-saus_saavutettava.pdf [viitattu 24.11.2023].

Vilkka H. 2021. Tutki ja kehitä 5. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227023?sid=2980890000> [viitattu 26.5.2023].

WHO. 2021. Mental health of adolescents. 2021. WHO. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health> [viitattu 24.11.2023].

Wolters. N. E., Mobach. L., Wuthrich. V. M., Vonk. P., Van der Heijde. C. M., Wiers. R. E., Rapee. R. M. & Klein. A. M. 2023. Emotional and social loneliness and their unique links with social isolation, depression, and anxiety. Journal of Affective Disorders. Volume 329. 15.3.2023. Sivut 207-217. Research paper. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0165032723002586> [viitattu 17.5.2023].

KUVALUETTELO

Kuva 1. PDCA-malli

Arter. 2022. PDCA-malli käytännössä. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.arter.fi/pdca-malli-kaytannossa-laadunhallinnan-kivi-jalkana/>

[viitattu 11.12.2023].

Kuva 2. Papunet. Papunetin kuvatyökalun kuvat. Esimerkkejä Papunetin kokemuksia kuvaavista kuvista.

Papunetin kuvatyökalu. Selaa kuvia. Tunteet ja tunnetilat. Papunet.

Saatavissa: <https://kuvatyokalu.papunet.net/#/muokkaa/4401336>

[viitattu 22.10.2023]

Kuva 3. KESY-pohja

KESY. Keskustelu symbolein – demoversio. Ohje Kesyn käyttöön. Valteri.

Vanhempainliitto. PDF-asiakirja. sivunumero: 10.

Saatavissa: <https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/08/Ohje-KE-SYN-k%C3%A4ytt%C3%B6n-20082018.pdf>

[viitattu 11.4.2023]

Kuva 4. Työkalu versio 2. 3 kerrosta: 1. Fiilikset. 2. Tuvan pilvi ja arvot 3. nuorten toiveet

Toteutus: Canva: https://www.canva.com/design/DA-Fin6Pz8r4/ctlUh1GZRzX4Bbx3jDHSFw/edit?utm_content=DA-Fin6Pz8r4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Tekijä: Tiia Pesonen

Kuva 5. Tuvan arvot/ palautepilvi

Toteutus: Canva: https://www.canva.com/design/DA-Fin6Pz8r4/ctlUh1GZRzX4Bbx3jDHSFw/edit?utm_content=DA-Fin6Pz8r4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Tekijä: Tiia Pesonen

Kuva 6. haastattelun asetelma

Toteutus: Canva: https://www.canva.com/design/DAFjMOIW7Ro/jSqU-oiuX5tW1Q94Obi68VA/edit?utm_content=DAFjMOIW7Ro&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Tekijä: Tiia Pesonen

Kuva 7. Tilannekuva. Papunetin kuvien tulostaminen

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 8. Tilannekuva. Papunetin kuvien laminoiminen

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 9. Kuva työkalun toteutuksesta. Työkaluun käytetyt kartongit.

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 10. Kuva työkalun toteutuksesta. Työkalun osioiden hahmottelua.

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 11. Kuva työkalun toteutuksesta. Suunnitelman seuraaminen toteutuksessa.

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 12. Kuva työkalun toteutuksesta. Kuva valmiista konkreettiseen muotoon rakennetusta työkalusta.

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 13. Kokoamamme Bingo pohja. Saanut inspiraatiota Värinauttien kesäbingopohjasta.

Värinauttien Bingopohja: https://varinautit.fi/wp-content/uploads/2020/05/kesa-bingo_varinautit_2020.pdf

Saatavissa: https://www.canva.com/design/DAFq-GxrygY/Pznz-NoU01SIJr5zr3W9yAA/view?utm_content=DAFq-GxrygY&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

Kokoajat: Tiia Pesonen ja Maria Törrönen

Kuva 14. Kuva toimintaillasta. Toimintaillan harjoitteiden valmistelua

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 15. Kuva työkalun asetelmasta. Valmis työkalu valmiina hyödynnettäväksi haastatteluissa.

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Kuva 16. Kuva valmiista työkalusta. Työkalu sekä sitä varten tulostetut sekä laminoituvat kuvat jätettiin Poikien tuvalle tulevaisuuden käyttöä varten

Kuvaaja: Tiia Pesonen

Liitteet

Liite 1/1

Haastattelun kysymyksiä

Alkuun:

Mikä fiilis/tunne sinulla on nyt? Voit valita, vaikka emojiin tai kuvista.

Millä mielin olet tullut tuvalle?

Millä mielellä olet tänään?

Jännittääkö sinua haastattelu?

Miten päädyit tuvalle?

Pääkysymykset:

1. Oletko saanut tuvalta kavereita?
2. Millaista tukea olet saanut tuvalta?
3. Mikä on parasta tuvalla?
4. Mikä on huonoin asia tuvalla?
5. Koetko että saat olla tuvalla oma itsesi?
6. Onko sinulla joku, jolle voit kertoa huolistasi?
7. Koetko yksinäisyyttä?
8. Oletko saanut tuvalta tukea yksinäisyyteen? Keneltä?
9. Koetko että tuvalla ei jätetä ketään ulkopuolelle?
10. Oletko oppinut uutta omista tunteistasi tuvalla?
11. Oletko saanut mahdollisuuden vaikuttaa tuvan toimintaan? (esimerkiksi siihen mitä toimintailloissa tehdään)
12. Oletko tullut rohkeammaksi tuvalla käynnin aikana?
13. Onko tuvalle helppo mennä?
14. Koetko kuuluvasi joukkoon?
15. Millaisia tuvalla olevat ohjaat ovat?
16. Millaista tuvalla on?
17. Millaista tuvan ohjelma on? Mikä on mielenkiintoisinta? Entä vähiten kiinnostavaa?

Apukysymyksiä:

Liite 2/1

Onko tuvalla hyvä yhteishenki?

Oletko saanut tuvan ohjaajilta kaipaamaasi apua?

Onko itsetuntosi parantunut tuvalla olon aikana?

Oletko saanut kavereita tuvalta?

Kehitysehdotukset: Mitä pitäisi parantaa: Mitä sinä haluaisit tuvalla tehdä?

Mikä on ollut toimivaa ja mikä mielestäsi haastavaa/ vaikeaa? Onko tuvalla ollut kivaa? Mikä on tuvalla parasta? Missä olisi parannettavaa? Miten pitäisi parantaa?

Kysymysten jaottelu:

Aloitus:

Jännittääkö sinua haastattelu?

(kerro kuinka haastattelu etenee)

(Muista antaa haastateltavan tutkia kuvia ja emojiä rauhassa ennen haastattelun alkua)

1. Fiilikset:

-Mikä fiilis/tunne sinulla on nyt? voi valita, vaikka emojiä tai kuvista

- Millä mielin olet tullut tuvalle? Millä fiiliksellä tulet yleensä tuvalle?

-Miten päädyit tuvalle?

2. Palautepilvi:

Ihmisiin tutustuminen:

-Oletko saanut tuvalta kavereita?

-Onko tuvalla käyminen auttanut tutustumaan uusiin ihmisiin? Miksi/ Miksi ei?

3. Itsetunto:

-Oletko oppinut uutta omista tunteistasi tuvalla? Mitä olet oppinut?

- Onko tuvalla olo vaikuttanut itsetuntoosi? Miten?
- Auttaako tuvan toiminta itsetunnon rakentamisessa ja itsetuntemuksessa? Miten?
- Mitä olet oppinut itsestäsi tuvalla?
- Oletko tullut rohkeammaksi tuvalla käynnin aikana? Miten?
- Koetko että saat olla tuvalla oma itsesi?

4. Yhteisöllisyys:

- Onko sinulla joku, jolle voit tuvalla kertoa huolistasi?
- Millainen yhteishenki tuvalla mielestäsi on?

5. Rentous:

- Koetko kuuluvasi joukkoon?
- Onko tuvalle helppo tulla?
- Millainen tunnelma tuvalla on?

6. Tuki:

- Millaista tukea olet saanut tuvalta?
- Mikä on tärkeintä tuvalla?

7. Kohtaaminen ja kohdatuksi tuleminen:

- Koetko että tuvalla ei jätetä ketään ulkopuolelle?
- Tuletko kohdatuksi tuvalla? Millä tavalla tai Miksi et?
- Koetko kuuluvasi joukkoon?

8. Yksinäisyys:

- Koetko yksinäisyyttä?
- Oletko saanut tuvalta tukea yksinäisyyteen? Keneltä?

9. Ohjaajat:

- Millaisia tuvalla olevat ohjaat ovat?
- Millaisiksi koet ohjaajat?
- Oletko saanut tuvan ohjaajilta kaipaamaasi apua? Millaista apua ja tukea?
- Vapaa palaute ohjaajista?

10. Toiminta:

- Mikä on parasta tuvalla?
- Mikä on huonoin asia tuvalla?
- Millaista tuvalla on ja mitä kaikkea teette tuvalla? Onko tekemistä ja tarpeeksi ohjelmaa?

11. Toiveet ja kehityskohteet:

- Oletko saanut mahdollisuuden vaikuttaa tuvan toimintaan? (esimerkiksi siihen mitä toimintailloissa tehdään)
- Millä tavoin olet päässyt vaikuttamaan tuvan toimintaan?
- Miten tuvan toimintaa voidaan kehittää mielestäsi?
- Mitä pitäisi parantaa: Mitä sinä haluaisit tuvalla tehdä?
- Mikä on ollut toimivaa ja mikä mielestäsi haastavaa/ vaikeaa?

Opinnäytetyö

Hei tupalaiset! Olemme Maria ja Tiia, sosionomiopiskelijoita Savonlinnasta. Kirjoitamme opinnäytetyötämme ja toivomme saavamme siihen apua teiltä.

Teemme opinnäytetyötä yhdessä Poikien tuvan kanssa.

Tutkimme kyselyn avulla millaisia kokemuksia teillä nuorilla on tuvan toiminnasta. Haluamme kuulla teidän mielipiteenne ja ideanne toiminnan parantamiseksi. Pyydämme teitä osallistumaan opinnäytetyöhömmme osallistumalla suunnittelemaamme toimintakertaan (tekimisen Bingo) sekä keskusteluun/ haastatteluun kanssamme. Keskustelut toteutetaan siten että läsnä ovat vain opiskelijat ja sinä keskustelukumppanina.

Nähdään tuvalla! kiitos jo etukäteen
terveisin Maria ja Tiia

Mikä on opinnäytetyö?

Opinnäytetyö on ammattikorkeakouluopintojen lopputyö. Se tehdään yhdessä työelämäkumppanin kanssa työelämäkumppanin toiveet huomioiden.

Tietoa opinnäytetyöstämme:

Opinnäytetyömme tehdään yhteistyössä Poikien tuvan kanssa. Tarkoituksenamme on tutkia poikien tuvan asiakkaiden kokemuksia ja kehittämisideoita tuvan toiminnasta.

Opinnäytetyö tehdään tukemaan Poikien tuvan toiminnan jatkorahoituksen hakemista.

Opinnäytetyöhömmme kuuluvaan kyselyyn vastataan nimettömänä. Kysymme asiakkailta luvan iän esilletuomiseksi sekä luvan kyselyyn vastaamiseen. Osallistuminen vapaaehtoista ja kerromme aiheesta mieluusti lisää kysyttäessä.

Kyselyn tuloksia ei jaeta julkisesti eteenpäin vaan niistä koostetaan, poimitaan ja analysoidaan opinnäytetyöhön tarvittavat tiedot.

Opinnäytetyön nimi: Nuorten kokemuksia Poikien tuvan toiminnasta. Työkalu tukemaan itsensä ilmaisua

Opinnäytetyön pääkysymys: Mitä mieltä asiakkaat ovat poikien tuvan toiminnasta?

Tavoite: kehittää työkalu tukemaan kyselyyn vastaamista ja itsensä ilmaisua. Kerätä tietoa tuvan toiminnasta asiakkaiden näkökulmasta käytten kuvallista viestintää sanallisen viestinnän tukena.

Ohjaustoiminnan suunnittelu

Liite 3/1

Ohjauksen pitäjät: Opiskelijat Tiia Pesonen ja Maria Törrönen ja Joensuun setlementin nuorisotyöntekijät

Aika: 21.8. 2023

Paikka: Poikien tupa / Joensuun setlementti: Siltakatu 10 a 13, 80100, Joensuu

Mahdolliset haasteet: Ei tietoa osallistujamäärästä

Aikataulu-	Harjoitteet/ toiminta	Välineet	Vastuuhenkilöt
Klo 15 alkaen	Aloitus ja Tuvan toimintatutuksi. Käytännön asiat		Joensuun Setlementin Nuorisotyöntekijät
	<p>Kuvakortit</p> <p>-Tulostetut kortit levitetään tasolle, josta osallistujat voivat käydä valitsemassa mieleisensä.</p> <p>-käydään yhdessä kuvat läpi: opiskelijat ja ohjaajat osallistuvat.</p> <p>-Kuvan yhteydessä kerrotaan oma nimi ja halutesaan jotain itsestään, sekä mitä kuvassa itse näkee ja miksi kortin valitsi.</p>	<p>Valmistelu: Tulosta kuvakortit.</p> <p>kaikki kortit: https://vahvike.fi/ryhman-ohjaaminen/tulostettavaa-materiaalia/</p> <p>Tulostetaan: https://vahvike.fi/app/uploads/2022/12/Elaimelista_elamaa_1_kisanuolee.pdf</p>	opiskelijat Tiia & Maria

	<p>-keskustelun matalan kynnyksen avaaja ja yhdessä tekeminen</p>	<p>https://vahvike.fi/app/uploads/2022/12/Elaimelista_elamaa_5-1.pdf</p>	
	<p>Tekemisen bingo: Mitä osallistujat ovat tehneet kesällä?</p> <p>Bingon eteneminen: -Osallistujille jaetaan valmiiksi tulostetut bingoruu-dukot. -Bingon vetäjä nostaa hatusta lapun, jossa lukee jokin BINGO-pohjassa oleva tekeminen. Jos osallistuja on sitä tehnyt viime kesänä, voi hän rastiittaa lapustaan vastaavan ruudun. -Osallistuja voittaa rastiitettuaan 5 ruutua lapustaan. Samalla lapulla pelataan toinenkin kierros, jos aikaa jää. Seuraavalla kierroksella voittaa 10 rastiitettulla ruudulla. Jos tekemisenlaput loppuvat kesken ennen kuin 10 ruutua on saatu täyteen se, jolla on eniten rastiitettuja ruutuja voittaa. Jos tulee tasapeli niin arvotaan voittaja.</p>	<p>Tarvitaan: Bingopohja ja kynät</p> <p>Valmistelu: -Bingopohja tehty ja lähetetty sähköpostitse nuorisotyöntekijöille. -Tulosta Bingopohjia sekä leikkaa yhdestä bingopohjasta tekemisruudut erillisiksi lapuiksi. -Laput asetetaan hatuun arvottavaksi -Osallistujille kyniä merkkäämistä varten. -Palkkion hommaaminen.</p> <p>Inspiraatio: https://www.vahvike.fi/wp-content/uploads/2020/05/kesabingo_vahvike_2020.pdf</p>	<p>Opiskelijat Tiia & Maria</p>

	<p>BONUS RUUTU:</p> <p>-Kerro itse mitä olet tehnyt!</p> <p>Lähtöoletukset: osallistujat ovat tuvalla ensimmäistä kertaa, joten toimintaosuu- desta halutaan tehdä ma- talan kynnyksen toimintaa jännityksen rikkomiseksi. Toiminnan oltava sellaista, johon osallistuminen on helppoa -> saa tehdä yk- sin, mutta osallistuu sa- malla ryhmässä tapahtu- vaan toimintaan.</p> <p>Voittajalle palkinto esim. karkkipussi. (Kysy nuori- sotyöntekijöiltä) ja osallis- tumisesta pienempi pal- kinto esim. muumitikkari.</p>	<p>Varsinainen Bingo- pohja:</p> <p>https://www.canva.com/design/DAFq-GxrygY/Pznz-NoU01SIJr5zr3W9yAA/view?utm_content=DAFq-GxrygY&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink</p>	
--	---	---	--